

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA

și
ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrise nu se în-
napoiază.

ROMÂNUL

Despre politica desnaționalizării.

De Maghiari nu ne-am temut niciodată. Ei sunt prea barbari pentru de a ne putea înghiți. Ei sunt ca piatra ce apasă — nu ca soarele ce absoarbe. Expuși soarelui, el ne-ar fi absorbit și și ne-ar fi prefăcut în raze de-ale sale, raze splendide însă solare. Dacă germanismul ar fi pătruns cu dulceața luminelor cu asprimea dominării în valurile poporului, noi până azi eram poate Germani, că farmecul culturii e cel mai mare farmec. Dar te pomenesti că între noi și cultura germană pui piatra cea brută și scorburoasă a materialismului, ea apasă pe noi cu greu, numai că noi nu ne vom da îndărăt, pentru că nu putem. Impenetrabilitatea corpului fizic nu permite ca în unul și același loc să stea două corpuri deodată; ce minune dar dacă impenetrabilitatea corpului moral nu cedează nici un atom al ființei sale corpului strein ce apasă asupra noastră? Noi avem toată cauza de a mulțumi Maghiarilor pentru apăsarea lor, căci ei ne-au deșteptat, ca și cum deștepta pe un om ce doarme lângă o prăpastie, cu o lovitură de cnută. Educațiunea cerească implică spirit strein și un corp cuprins de spirit strein e asemenea unei pietre des-
tuse din zid. Ea aparține zidului prin destinațiunea ei, însă spiritul strein al atracțiunii omântului o face să cadă, căzând la pământ, încă nu e pământ, — cum Românul renegat e încă Ungur, cum Evreul botezat nu e încă creștin. Factorul infectat de străinism e o corupțiune morală a corpului, — ce mirare cumcă inamicii noștri așteaptă să cadă corupțiunile corpului nostru, ca din ele să-și constituie pe al lor.

Mihail Eminescu.

„România dela Nord“.

București, 27 Iunie.

(G.) Firește că mai mult decât oricui, conducătorilor politicei compatrioților noștri maghiari le-a surâs ideea înlocuirii României cu Svedia, în constelația alianței puterilor europene centrale. Cu acest chip, în adevăr, acei politicieni găsesc un argument mai mult în favoarea tezei lor, că sprijinul României nu-i este indispensabil alianței și deci Austro-Ungariei, că prin urmare alianța, în special monarhia habsburgică, și și mai în special Ungaria, nu e nevoie să mai aibă nici o considerație față de susceptibilitățile României, sau față de postulatele neamului românesc de aici sau de dincolo...

Cititorii noștri cunosc observația spirituală a acelui ziar mondial, care vorbind de această prea iscusită combinație a înlocuirii României cu Svedia, zicea: — „Asta ar veni întocmai așa, ca și când cine-va pierzându-și cizmele, și-ar cumpăra în schimb o pălărie”... Cuvântul de spirit e într’adevăr foarte nimerit, și nu numai dintr’un singur punct de vedere; căci se mai poate adăoga și observația, că mai ales aceluia care se pregătește să plece la războiu, de mult mai mare trebuință și folos îi vor fi niște cizme, chiar vechi, decât o pălărie oricât de nouă.

Pălăria însă... — adică gravitatea Svediei spre alianța puterilor centrale, nu poate fi nici decum privită ca ceva nou, ca o isbândă de pildă, sau ca o cucerire a actualei diplomații austro-ungare, ca o contrabalan-

sare așadară a nesucceselor dela sud, prin succesele dela nord, ale acelei diplomații.

Svedia într’adevăr a fost, este și menită va fi să rămână una din acele țări, a cărei politică esterieară are și va avea întotdeauna ca principal punct de sprijin: neutralitatea. E singura politică ce poate să-i priiască. Și dacă, prin manifestările suveranului ei, sau în ori și care alt mod, ea arată deosebite simpatii față de puterile centrale, acestea de bună seamă sunt menite să rămână de ordine sentimentală, — căci cine poate crede, că în cazul unui conflict armat, între Rusia și o altă putere, poporul svedez va admite rizicul de a sări și el în spinarea puternicului său vecin? Ce interes ar avea să o facă?

Să admitem însă chiar și posibilitatea aceasta. Totuși, poate oare încăpea vr’o comparație între însemnătatea pe care ar avea-o, la un caz dat, aruncarea în cumpănă a săbiei României cu aceea a Svediei? — Chiar și luând numai situația geografică, ușor se poate vedea că însemnătatea celei dintâi, mult mai tare de altfel și militaricește, e neasemănat superioară.

Iar România, chiar dacă s’ar presupune că și pentru ea politica cea mai priincioasă ar fi aceea a unei neutralități absolute, acest lucru nici n’ar putea veni măcar în discuție, fiindcă în cazul unui conflict armat între vecinii săi, României i-ar fi pur și simplu imposibil să rămână neutră.

Iată atâtea deosebiri, cari ar trebui să învedereze ori și cui că nici decum și nici într’un

Dintre sute de catarge...

Dintre sute de catarge,
Care lasă malurile,
Câte oare le vor sparge
Vânturile, valurile?

Dintre pasări călătoare
Ce străbat pământurile,
Câte-o să le nece oare
Valurile, vânturile?

De-i goni fie norocul,
Fie idealurile,
Te urmează în tot locul
Vânturile, valurile!

Ne năteles rămâne gândul
Ce-ți străbate cânturile:
Sboară vecinic, îngânându-l
Valurile, vânturile!

M. Eminescu.

Umbre.

— În lumea marilor morți ai neamului. —

Ziua morților era pe sfârșite și amurgul coborîse în taină.

Natura par’că înțelege misterul creațiunilor sale, de rămâne liniștită în ziua aceasta și se îmbracă în straie cernite; numai omul nu poate pătrunde tainele firii...

...M’am pomenit și eu în cimitir dus de vârtejul mulțimii și m’am așezat pe o bancă, retras într’un colț.

Câtă impietate, cât de adânc m’a atins indiferența celor rămași în viață, din mila atotstăpânitoarei Morți, față de ceice zac împăcați cu soarta sub glia rece!

...Mulțimea mișună gălăgioasă printre morminte, admiră monumentele luminate și calcă pe movila mică cu cruce modestă de lemn, unde o bătrână gârbovită își plânge nepoții, cari la rândul lor de ar fi trăit, ar fi dat-o și ei uitării pe bunica mânezi după înmormântare. Numai în jurul unui mare mort steteau câțiva oameni serioși, cu capetele descoperite...

M’am întors acasă cu un gol mare în suflet și după ce am străbătut prin mulțimea de pe drum și m’am văzut iarăși singuratec în odăița pașnică — mă tot chinuiam să înțeleg: cum de trec oamenii prin viață așa de neobservați și cum se pot mistui atâtea suflete în nimica, fără ca măcar ceva să le supraviețuiască?

E bine să fii dat uitării, însă e nobil să trăiești și după moarte. Dar să mai fie oare și o altă lume?

Astfel muncindu-mi creierul, am stins lumânarea și m’am culcat...

...O umbră străvezie, învălîtă în togă albă se apropie de mine și mă agrăește:

— Nu mă cunoști?

Am rămas uluit privind-o cu sfială.

— Vezi cum sunteți voi pământeni — mă muștră stafia cu blândețe. — Mai deunăzi scriai despre mine cum m’am luptat la Abrud și azi...

— O! iartă-mă tribună — o întrerupsei — n’am voit să-ți pângăresc memoria și să-ți tulbur somnul... Ti-am răscolit numai cenușa și am dat-o hrană sufletească nepoților tăi să devină și ei eroi...

— Nepoții mei, eroi? — repetă fantoma privind-mă ironic. Apoi după ce se răsândi, continuă:

— Nu știu, dar se poate... Eu însă n’am văzut nici un loc rezervat pe seama lor în împărăția Morții...

Abia apuca să o întreb, cu sufletul înfrigurat de ispita necunoscutului:

— Spune-mi, te rog, cum e cea împărăție a Morții?

Umbra mă măsoară cu privirea-i miloasă și disprețuitoare din creștet până’n tălpi, apoi zise tărăganat:

fel nu s'a găsit, nu s'a putut găsi, o „România dela nord” de valoarea și de importanța României dela sud.

Tot așa se mai sfătoșeau unii politicieni maghiari zicând: — „Mare lucru! Dacă pierdem România, vom fi chit cu creierea a cinci noi corpuri de armată”... Ca și când corpurile de armată s'ar scutura așa din mână... — Dar nici măcar această socoteală nu e exactă. România are într'adevăr cinci corpuri de armată (și foarte complete, nimica numai pe hârtie!) —; dar dacă ele ar fi nu numai pierdute pentru Austro-Ungaria, ci s'ar și întoarce împotriva ei, este evident că pentru contrabalansarea (matematică) a acestei deplasări de forțe, ar trebui atunci să se creieze nu cinci, ci zece noi corpuri de armată austro-ungare, și anume cinci în locul celor pierdute prin îndepărtarea României de către alianța puterilor centrale, și alte cinci pentru ca să le țină piept acestora, cari s'ar întoarce așadar acum ca vrăjmaș împotriva aliatului de ieri...

Ce de socoteli greșite! — vedeți. Numai politicienii maghiari conducători ai treburilor nenorocitei noastre țări, și din și mai mare nenorocire, cu influență încă asupra întregii politici din afară a monarhiei, numai ei nu văd, nu vreau să vadă, toate aceste greșeli, și fatalitatea care pășeste apăsător, sigur, inexorabil, pe urma lor.

Își strâng ochii cu scrâșnire ca să nu vadă, și își astupă urechile cu furie ca să nu audă toate acele glasuri cari totuși se ridică, tot mai puternice și tot din mai multe părți, acele glasuri cari accentuează într'un cor tot mai armonios și mai unanim, necesitatea europeană ce este de a se face în sfârșit dreptate și poporului de patru milioane al Românilor din monarhia austro-ungară; și cu acest chip, să se recâștige prietenia prețioasă a României dela sud, a acelei țări a cărei alipire, sau realipire de alianța puterilor centrale nu se poate înlocui, nu cu platonisme svedeze, dar cu nimica în lume; — care prietenie însă, pot vedea acum și orbii, e neapărat condiționată de tratamentul naționalilor din alte țări ai României, și mai ales din Austro-Ungaria unde, cum scria deună-zi profesorul bucu-reștean d. Mehedinți, „viețuiește aproape ju-

mătatea națiunii noastre pe un teritoriu aproape tot atât de mare cât regatul român”.

Și iată încă o mare, o capitală, o zdrobitoare deosebire între România dela sud și „România dela nord”, din punctul de vedere al însemnătății lor pentru alianța puterilor centrale: — Prietenia Svediei mai este și absolut izolată, pe când prietenia — sau neprietenia — României, înseamnă în același timp și aceea a neamului românesc întreg, din care numai jumătate alcătuiește regatul român.

Apoi dacă mai este judecată sănătoasă și dreaptă chibzuială în capetele conducătoare ale politicii militante, — mai poate oare încăpea îndoiială despre căile pe care are să purceadă acea politică acum, mai ales acum, în fața desfășurării evenimentelor din urmă și a situației cum se înfățișează și cum numai zăpăciții sau conducătorii politici maghiari (ori e tot una) pot să nu o cunoască și să nu tragă din ea toate consecvențele, singurele consecvențe ce comportă?

Credința noastră, în ce privește această orientare a politicii puterilor centrale, este că putem aștepta cu toată încrederea, într'un viitor fără îndoiială foarte apropiat, triumful rațiunii, care va fi în același timp și al dreptății.

SĂȘII ȘI ROMÂNII. Sașii din comitatul Sibului au ținut să dea o nouă dovadă că fac politică maghiaro-guvernamentală. — Comitetul central al comitatului Sibiu a emis în ședința sa din 26 l. c. comisiunile pentru conscrierea alegătorilor dietali. — Dar pe când în cele două cercuri rurale cu majoritate sasească — compuse și aceste în mod maestril — au designat cu o singură excepție toți preșidenții și vicepreșidenții sași, și cu o singură excepție toți preoții și alți fruntași sași neatârători de administrație, până atunci în cercul curat românesc al Săliștei biroul comisiunilor a propus de preșidenți exclusiv funcționari administrativi sași, trecând cu totul chiar și peste cei doi români cari în cercul acesta au funcțiuni mai înalte administrative în calitate de prim-pretor și pretor. — Membrii români au putut să împiedice cel puțin această bruscare a funcționarilor români. A rămas însă faptul, că noi Românii, ca cetățeni de a doua mână, avem trebuință de tutela administrativă. — Faptul acesta se comentează viu în cercurile românești din Sibiu, cari au rămas indignate de procedeu tendențios al Sașilor.

EMINESCU DESPRE IMPĂCAREA UNGURILOR. Impăcare sau transacțiune nu încap aicea, căci divergența noțiunilor fundamentale și a principiilor sistematice condiționează o eternă divergență a deducțiilor din ele. Va să zică aicea nu se încap acest mijloc dulce și pacific, care va fi etern neînțeles. Tu spui, că națiunea română vrea cutare și cutare lucru, — el îți răspunde, că națiunea română nici nu există. Apoi înțelege-te c'un astfel de om!

Se zice, că să cerem dela Unguri cutare o cutare lucru, — iată iar terenul cel fals. Cu pot fi ei competenți de a ne dăruir lucruri, care domnul (le) dăruiește servului? Sunt ei noi servii lor? Drepturile se dăruiesc? Și sunt acești reprezentanți din dietă reprezentanți fideli ai națiunilor? Dar toată lumea știe că Ungurii chiar în Ungaria proprie sunt în minoritate și că numai prin influențări materiale la alegeri o au putut improviză acea adunare ce se pretinde adunare. Noi nu ne putem pune în relațiune de domn și aservit, nici putem intra în transacțiuni cu oameni, cari pentru a nu sunt competenți nici de a da, nici de a lua ceva, decât doar prin puterea ce li-o pune la dispozițiune imperiul, nu însă prin esența dreptului. Puterea executivă trebuie să fie întru noi aceea ce aplică asupra noastră legi, ce ni le-am făcut noi; iar nu știm ce nume să-i dăm. Și apoi transacțiuni astfel de oameni, cari în fapt n'au ei înșeși nimica, a căror existență e ilusorie, nu prezintă nici o garanție de durată, ba încă te compromiți pactând cu ei asupra unor lucruri, cari sunt ale lor.

Presa bulgară despre vizita țarului în România. Comentariile presei bulgare în jurul întrevederii la Constanța, continuă. Astfel ziarul „Balkanska Trava” ocupându-se de vizita țarului în România, scrie următoarele:

„Guvernul concentrației liberale și al regelui Ferdinand are cuvântul. Chestiunea revizuirii tratatului de la București, în jurul căreia se dau atâtea asigurări, a fost înmormântată definitiv. Austro-Ungaria însă respinge acest lucru declarând că nu ne poate ajuta, când la Constanța s'a spus că stăm smirna și fără mișcare în cazul unui război turco-grec. Așadar politica guvernului nostru a dat cel mai rușinos falș continuarea ei însemnând noui nenorociri pentru țară.”

În urma celor hotărâte la Constanța, înlocuirea regelui și schimbarea în orientarea noastră politică ternă se impun, cu atât mai mult cu cât ne aflăm în mijlocul unor noi evenimente importante în Balcani. Regatul are dar datoria a schimba imediat acest guvern și politica lui, altfel riscă să aibă aceeași soartă ca și alții și disprețul ori căruia bulgar”.

— Voi pământeni nu știți nimic, căci nu vă place să vă gândiți, de aceea și intrați atât de puțin în împărăția Morții. Căci nu toți oamenii se supraviețuiesc! Cei ce trec prin lume asemenea animalelor necuvântătoare: trăind fără rost de pe o zi pe alta; aceia după moarte se risipesc în tărână și atmosferă, iar memoria lor se spă-lăcește în imaginația și de altcum degenerată a celor ce l-au știut în viață. În schimb cei ce muncesc cu mintea ori cu trupul pentru binele neamului și al omenirii și tind a se ridica deasupra semenilor, spiritul acelora rămâne plutind în neant și amintirea lor se întipărește în mintea urmașilor, cari le calcă pe urmă. Și pe cât e de mare cineva în cugete ori cu faptele pe pământ, pe atât de mare e și în lumea Morții. De l-ai vedea numai pe Ștefan, Mihai, Cuza sau Eminescu...

— O! du-mă să-i văd! — am exclamat întinzându-mi mâinile neputincios.

Umbra de mărimea unui om a venit lângă mine și ca o adiere de vântuleț m'a atins pe umăr. Am simțit cum mă ușurez și mă ridic...

Mă făcusem ghem și zburam de îmi vâjâiau urechile, pân' ce am ajuns într'o păclă trans-dafirie, unde ne domolisem mersul.

— N'am trecut cumva granița Țării românești? — îmi întrebai călăuza după un restimp desmetecindu-mă.

— Nu, abia suntem în Ardeal — îmi răspunse.

— Păi bine, eu știu că Ardealul nu se ține de Țara românească.

— Voi știți numai ceeace vedeți, nu și ce poate cuprinde cugetul și ce poate fi aievea; de aceea sunteți atât de mici! — mă dojeni din nou tribunul.

— Înseamnă-ți bine — adaogă — că împărăția morții este mare și noi spiritele plutim deasupra tărâmului din care ne-am zămislit și care ne-a fost leagănul în viață. Astfel spiritele române planează între Nistru, Dunăre și Tisa și n'au voie să treacă granițele la străini.

— Natural — zisei eu — căci de ar trece Tisa le-ar arunca Ungurii în temniță.

— Ce vorbești? Prin revinurile acestea nici sămânță nu-i de Ungur și dincolo de Tisa e pustietate. Nici vorbă, au și Ungurii câteva ființe cari s'au supraviețuit, dar acelea s'au dus departe pe plaiurile originare din Asia, de unde s'au pripăsit la noi.

M'am rușinat că n'o știusem asta și mai înainte, deși era așa de simplu de înțeles. Nici n'am mai cutezat să întreb ceva, până când un grup de umbre, mari ca doi oameni ne trecu pe dinainte.

— Oare ăștia cin' să fie? — gângăvii.

— Sunt marii noștri bărbați politici în frunte cu Brătianu și Kogălniceanu. Chiar acum se duc să măsoare granița, de e numai până la Nistru, ori și mai departe.

— Dar aceștia? — și arătai spre niște figuri fosforescente și răslete.

— Aceștia sunt eroii anonimi, cari au fost ferit și trecut desconsiderați prin viață. Aici, unde nu e judecata omului, se bucură ei deopotrivă de lumea Morții...

Mergând mai departe mi-a atras atenția o fantomă mare, care sta locului singur și parea gânditoare.

— Nu e vr'un uriaș din povești? — întrebai călăuza.

— Eminescu... — îmi șopti ea la ureche.

— Cum de nu e Eminescu la București, doar acolo i se fac mari serbătoriri?

— Nu-l cunoașteți pe Eminescu! — muștră călăuza pentru a nu știu căteia o — Cum să-i trebuie lui serbătoriri după moarte când nu i-ați dat prin os din recunoștință în viață! De altcum el înconjură onorurile, și nu-i place sgomotul. Mai bine să tăcem și să nu-l conturbăm cel puțin în lumea viselor trecute...

Și n'am cutezat să mai scot un cuvânt, nu cumva să-i turbur liniștea, deși ne îndepărtasem bineșor.

Ajunsesem în fine la un loc, unde atmosfera condesată în formă de jilțuri pe o tindere mare. Călăuza îmi explică, fără a o întreb:

— Aici e capitala spiritelor române, mijlocul cercului care îl formează românul. Aici ținem ședințele și ne constătim. Căci frunte — și îmi arată un loc mai ridicat — e președintele Miron Costin, la dreapta sunt eroii: Mihai, Ștefan, Horia, Iancu și ceilalți.

Ideile politice ale lui Eminescu.

— Spicuiți din diferite lucrări. —

Echilibrul în stat, e ca sănătatea în corp.

De ce Christos e așa de mare? Pentru că prin iubire el a făcut cearta între voințe imposibilă. Când iubirea este, și ea este numai când e reciprocă și reciprocă absolut, va să zică universală; când iubirea e, cearta e cu neputință și de e cu puțință, ea nu e decât cauza unei iubiri preînnoite și mai adânci încă de cum fuse înainte.

Și când strănepoții vor ceti odată despre luptele naționale, reflectate nu în lumina nouă a teoriei, care o prefăce într-o luptă de interes, ci în lumina viorie a simțământului, cu toată bogăția de colori, de pasiune, de înamorare specifică în fetişurile naționalismului — cetirea acestor fapte va face asupra lor impresia romantică, care asupra noastră o face resbelul Cruciaților și cavalerismul de atunci. Cum că în fond este sâmburele vecinic al tuturor acțiunilor omenești — egoismul, care vivifică aceste forme, asta nu va interesa pe nime — acest sâmbure îl vor avea și strănepoții noștri cine știe sub ce formă —, dar bogăția de forme exterioare ale vieții noastre, mulțimea de colori prismatice, de limbi varii și multe, de poezie și arte care de care mai originală în felul ei, de apăsare cu animosități asupra unor teorii și puncte, necrezute în fond de cei ce le susțin (d. ex. drept, istorie, religie ș. a.), această minciună în aparență atât de frumoasă, în fond țesătura durerilor noastre — atât de strălucită în arătare, atât de cumplită în esența ei — va procura, ca fenomen, se înțelege, căci nu mai implică voință și eșofare, multe ore de petrecere strănepoților noștri. Am putea zice că adevărul..... Ce seacă și neplăcută ar fi o istorie, care ar arăta pur și simplu pe om desbrăcat de închipuirile, cu care-și îmbracă voința, un motor orb și surd, care zdrobește sau e zdrobit, în fine această dinamică a puterilor naționale, desbrăcată de filosofie și politică, — de formele, vorbele, pompele exterioare strălucite. Prin urmare chiar în istorie ne interesează paradele ei, pompa, haina — minciuna — însă nu acea rădăcină întunecoasă a tuturor acestor nerozii: egoismul.

Ce să vă spun! Iubesc acest popor bun, blând, omos, pe spatele căruia diplomații croesc charte și resbele, zugrăvesc împărțiri despre cari lui nici prin gând nu-i trece; iubesc acest popor, care nu servește decât de catalici tuturor acelor ce se înalță la putere — popor ne-

norocit care geme sub măreția tuturor palatelor de ghiață ce i le așezăm pe umeri.

Pe fruntea (sa) străinii scriu conspirațiuni și alianțe ruso-prusiene — pe seama sa croesc revoluțiuni grandioase ale Orientului — a căror fală o duc vre-o trei indivizi — a căror martiriu și desonori le duce poporul sârmanul.

Educațiunea străină implică spirit străin și un corp cuprins de spirit străin e asemenea unei pietre desprinse din zid. Ea aparține zidului prin destinațiunea ei, însă spiritul străin al atracțiunii pământului o face să cadă. Căzând la pământ, ea încă nu e pământ, — cum Românul renegat nu e încă Ungur, cum Evreul botezat nu e încă creștin... Factorul infectat de străinism e o mortăciune morală a corpului, — ce mirare dar cumcă inamicii noștri așteaptă să cadă mortăciunile corpului nostru, ca din ele să-și constituie pe al lor...

Renegații sunt veninul pe care natura binefăcătoare l'a depărtat din corpul nostru. Ferice e că lamura aurului nostru e însemnată pe lângă sgură ce-am putut-o lăpăda fără ca să ne pese. Am răs totdeauna de încercarea de-a readuce în siml națiunii pe renegați. S'au dus? Cu atât mai bine; era mai rău de rămâneau. La noi era(u) un rău. Ei sunt boala lor cea ascunsă, dar cronică. Răi naționaliști, ei sunt răi servitori. Mașine oarbe și materialiste, ei lovesc fără rațiune. Toată iarna corpul e sănătos, fața e roșie. Vine primăvara și buba venerică umple părțile cele mai nobile ale corpului — ochii, gura, nasul — și pătrund până 'n creeri, rozând până și oasele creierului. În curând capul națiunii ungurești nu va fi decât un monstru urcios și plin de bube — un cap incurabil. În fine Românii naționaliști vor lucra spre binele nostru, Românii renegați fără să vrea chiar spre răul inamicilor noștri. Să vină numai primăvara libertății noastre, și apoi veți vedea.

Cine mi-o poate ținea de rău, dacă vreau ca și copiii mei să fie ca mine de Români. Guvernul? — Nu-l recunosc de competente. El are a-și regula treburile lui, ordinea publică, nu limba și religia copilului meu; are de-a surveghia rețerintele dintre el și persoane străine lui, nu caracterul lui propriu sau pe el însuși nepus în referință cu elemente străine lui. Și când eu plătesc pentru școală, datoria mea implică dreptul de-a cere cum să fie (copilul meu) instruit. Și eu cer să fie instruit în limba mea și numai în limba mea, nu și în limba mea. Gimnaziile de stat din Transilvania ar trebui să fie române —

căci Românii le susțin cu birul lor amar, pe care-l storc pietrei și costișelor, cu care i-a împrietărit o dreptate nedreaptă. Veni-va vremea și a dreptății celei drepte.

După noapte vine și ziua — vine, pentru că trebuie să vină. Și dacă somnul nostru a fost lung, cu atât mai puternică va fi manifestațiunea vieții noastre. E pietroasă și încovoată calea Dreptății, dar e sigură. Știu că mi-ați închide gura, de-ați putea fără ca să vă scuipați voină însuși în față —, dar nu veți închide-o și vom protesta mereu —, nu vom cu toții decât un protest personalizat. Nu se ucid lesne națiunile, domnii mei — și mai cu seamă cea română nu.

Avem dreptul de a petiționa. Sala tronului este, trebuie să fie deschisă popoarelor ca și indivizilor, și inima suveranului trebuie să fie dreaptă și nepărtinitoare, fără considerante unilaterale față cu toți, asemenea limbii la cumpănă, asemenea echilibrului voințelor umane, ce se numește drept.

Națiunea română trebuie să se pună pe terenul de drept, pe care stau toate celelalte națiuni ale Austriei, — nimica mai mult și nici o iotă mai puțin. Cine ced(eaz)ă degetul, va trebui să cede(ze) și mâna. Puși odată pe acest teren de drept, nu trebuie să cedăm nimănui nici cât e negru sub unghie, căci numai o egală îndreptățire poate duce la liniște și la împăcare. Politica lingărilor trebuie lăsată pe seama lingărilor; pe flamura noastră trebuie scrise pur și simplu voințele noastre. Cehii spun în organele lor cumcă vor face opozițiune până atunci, până când se va recunoaște deplina autonomie Bohemiei. De ce să nu cerem neted și clar pentru noi, ceea ce Cehii pretind pentru ei? Transacțiuni în drepturi naționale nu se încap, împăcarea cu Ungurii ori cu Nemții nu se încap, până când nu ne vor ceda ceea ce voim noi; căci față cu sistemul constituțional de astăzi, trebuie să fim ireconciliabili.

Dacă mai are cineva o singură îndoială despre importanța unui congres, acela cugete numai cât de degradați trebuie să fim noi Românii, dacă până și Maghiarii..., au ajuns să fie stăpânii noștri și să-și bată joc de noi în ședințele acelei adunări, ce se pretinde cameră.

Am disperat de mult de a cere dela Români virtutea și demnitatea străbunilor, nici credem că am putea deștepta în el simțul cetățeanului Romei; dar nici că facem aicea apel la sentimente, de cari noi nu suntem capabili, ci numai la simplul sentiment de demnitate și mândrie curat omenească.

Notițe literare.

De Ioan Georgescu.

Horia Petra-Petrescu, „Indemnuri”. Brașov. Edit. librăriei I. I. Ciureu. 1914. Format 8° mare pag. 32. Prețul 40 fileri. (Se vinde la editor.)

Scrisul vioiu și interesant al dlui H. P.-P. l-am cetit totdeauna cu drag. Dsa, ca un bun cunoscător al limbii și literaturii germane și franceze, dispune de resurse multe. E unul din scriitorii noștri mai tineri, cu cari nu stai de-a geaba de vorbă. După fiecare cetire te-ai ales cu ceva; ai profitat ceva din scrisul său.

Așa sunt scrise și „Indemnurile” acestea. Pornește, de cele mai multe ori, dela pildele altora, ca, văzând noi ce se lucrează aiurea, să ne îndemnăm și noi la asemenea muncă. Astfel ca să amintesc câteva chestiuni din cele discutate de dsa în aceasta broșură, societatea de pensii a ziariștilor din Ungaria dispune de o avere de 3.016.154 coroane și împarte sume enorme pentru ajutorarea ziariștilor maghiari. Societatea presei catolice din Ungaria încă operează cu mijloace frumoase, fiindcă se bucură de cel mai mare sprijin. Astfel într-o Duminică pe an în toate bisericile catolice din Ungaria se vorbește și se colectează pentru presa catolică. Cu drept cuvânt a putut declara deci Rákosi Jenő într-o vorbire ținută la un club jurnallistic, că presa maghiară se

bucură de cel mai mare sprijin din partea publicului. — Se poate zice însă același lucru și despre presa noastră românească? Sunt prea cunoscute plângerile noastre în privința aceasta, decât să le mai repetăm și de astă dată. — Asemenea ni se atrage luarea aminte asupra organizării bibliotecelor publice în orașele noastre, după modelul bibliotecilor publice nemțești din orașele săsești ale Ardealului. E dureros, că la noi încă nu există biblioteci publice, deși la Blaj de mult e vorba să se edifice un local corăspunzător și să se organizeze anume o bibliotecă spre scopul acela. Tot așa s'ar putea face și la Beiuș, la Brad, la Orăștie, Arad, etc. Ca documente mai elocvente decât orice cuvânt dl H. P. P. alătură în carticica dsale fotografiile sălilor de lectură a bibliotecii publice nemțești din Brașov. — Mai remarcabil însă din toată broșura mi se pare articolul: „Pentru cartea românească”, în care autorul vorbește despre un modest funcționar de bancă din Germania, care, deși avea o leafă din cale afară de subțirică, totuși la prima fiecărei luni cumpăra cărți nemțești de câte 4—5 mărci, înjghebându-și astfel pe încetul o frumoasă bibliotecă și câștigându-și cele mai frumoase cunoștințe în toate domeniile literaturii și științei, de ți-era mai mare dragul să stai de vorbă cu el, atâtea lucruri știa. Funcționarul acela își motiva fapta sa cu aceea, că e o datorie a fiecărui om cult să sprijinească scrisul aleșilor neamului său, fiindcă prin aceea și mai ales prin aceea sprijinește însuș neamul

— Nu te superi, că te întrerup — zisei poetos — dar uite eu sunt contra războiului, adică pentru pace și ca atare nu prea înțeleg cum pot fi nemuritori cei ce se omor în războaie și conduc oștile.....

— Frate, sunt războaie sfinte, ai căror eroi intrare și loc la dreapta în împărăția Morții. Trebuie să ști că războaiele Românilor mai toate de așa natură au fost și tot sfânt va fi războiul pentru afirmarea sa....

Dădui afirmativ din cap, pe când umbra omului își reluă firul explicației, arătându-mi jilturile:

—...La stânga sunt luptătorii pentru cultură și lumină, Lazăr, Conta, Alexandri, Eminescu și alții; urmează apoi eroii anonimi, în care sunt câteva locuri rezervate pentru cei ce vor să mai vină.

—Nu mi-ai ști spune, te rog, n'am și eu un loc cât de modest? — mă grăbii să întreb și cu sufletul strâns așteptai sentința:

— Nu, dar poți....

...M'am pomenit uluit și eșofat. Ziua următoare pe cine l-am întâlnit mai întâi în cale am început să-i vorbesc despre idealul nostru, despre nemurirea sufletului și ... m'a răs în față. Ce minunată e lumea visurilor și cât de reală realitatea!...

Cassian R. Munteanu.

1. In caz dacă opiniunea publică a popoarelor Austriei ar cere schimbarea sistemului constituțional de astăzi, Românii, spre a fi factori eminamente activi întru formarea viitorului imperiului, să convoace un congres general al lor în care toată națiunea românească să fie reprezentată, și care să decidă atitudinea ei față de situațiunea cea nouă, de împrejurările par a o creia și impune imperiului.

2. Congresul să se declare solidar cu națiunile din Austria ce urmăresc aceleași interese ca și cea română.

3. Congresul să-și aleagă reprezentanța sa, care să comunice tronului voința națiunii românești, cerând a ei satisfacere.

Condițiunea de viață a unei legi, garanția stabilității sale e ca să fie un rezultat, o expresiune fidelă a trebuințelor unui popor — și tocmai de aceea dreptul de a formula acele trebuințe în articole și paragrafe este, după spiritul timpului nostru, al popoarelor. Un popor — ori cum ar fi el — are dreptul de a-și legiui trebuințele și transacțiunile ce rezultă neapărat din acele trebuințe, reciprocitatea relațiilor sale; într'un cuvânt: legile unui popor, drepturile sale, nu pot purcede decât prin el însuși. Alt element străin, esențial diferit de al lui, nu-l poate impune nimica; și dacă-i impune, atunci e numai prin superioritatea demnă de recunoscut a individualității sale, cum, de ex., au impus Francezii Românilor. E o influență pacinică, pe care cel pasiv o primește cu bucurie, cu disprețul său propriu, fără de a judeca cumcă din asta poate să nască nenorocire pentru el.

Noi suntem amici ai unității Austriei și tronul va găsi în noi totdeauna apărători sinceri, deși legi pe cari nu le-am făcut noi înșine, nu ne obligă.

Îndată ce nu vom mai crede în ideea, în unitatea Austriei, simbolul ideii: dinastia, pentru noi nu mai există. Ideea asta însă până azi a fost o credință, o religie a Românului. Ideea asta însă trebuie să se conformeze cu trebuințele popoarelor tuturor, ea să trăiască în toate, toate să trăiască în ea, deși fiecare în concentrațiunea sa proprie. Ea să fie comună tuturor popoarelor, cum o religie poate fi comună mai multor individe, fără ca de aceea individele să nu aibă interesele lor proprii. Astfel federațiunea garantează pe de o parte dezvoltarea proprie a fiecăruia din popoare, pe de alta e gajul cel mai sigur al unității Austriei.

Nu, unitatea Austriei nu cere existența unei

Ungarii, cum este ea astăzi; Ungaria cum este, nu e o condițiune a Austriei. Noi am putea usa de drepturile noastre prin propria noastră inițiativă, am putea proclama autonomia Transilvaniei, fără ca prin asta să periclităm unitatea Austriei, singura rațiune care are respectul nostru și care ne obligă.

Eminescu despre Shakespeare și arta națională. Flori mirositoare, însă selbetece ca florile din cununa nebunului Rege Lear. Oare amestecul ce pare fără înțeles a(l) florilor selbetece ce se strecoară prin pletele bătrânului rege nu sunt metafore vii a(le) creierilor săi, în cari imaginile, florile gândirii s'amestecau selbetece și fără înțeles. Și câtă profunditate în acele gândiri, și cât miros în acele flori. Astfel sunt și florile selbetece — cântecele populare. Pe câmpiile lor a cules Shakespeare și orice poet național — pe alte câmpii însă a(u) cules poezii aceia cari vorbesc de raiu și iad, de îngeri și demoni, de stelele cerului și de mărgăritarele din fundul mării. Shakespeare a vorbit de om — de om cum e. Bețivul său e bețiv, eroul său erou, nebunul său nebun, scepticul său sceptic și fiecare om e muruit din gros cu colorarea caracterului său, căci poporul concepe cum vede și Shakespeare a fost al poporului său prin excelență.

Veronica Micle și Eminescu.

Pe măsură ce anii trec, se îndesesc studiile critice și biografice despre viața și opera celui mai mare și mai îndurerat poet al nostru: Mihail Eminescu. Departe de a spune că acest lucru este un rău, ne bucurăm dintr-o parte că se încearcă a se face cât mai multă lumină în existența atât de amărâ a celui care a însemnat orizontul nostru literar și a dat un lustru etern limbii românești.

Totus este greu să mărturisim că ceea ce se face cu privire la el, e mulțumitor și bun. Căci, pe când unii biografi întreprind operă imaginativă pe socoteala acestei vieți înviforate și uriașe, alții se indeletnicesc în a face caz mai mult de propria lor persoană, sau a specula sentimentele publicului, în delavoarea adevărului și decenței literare.

Nu din aceștia din urmă este d. Octav Minar, dela Iași, dar nici dintre cei dintâi. Dsa are cel puțin calitatea că face totul pentru amorul artei. Sau știe să pară că o face pentru aceasta. De aceea scrierile sale despre Eminescu și Veronica Micle, se citesc cu interes și abundă în amănunte cari nu depășesc acea limită a intimităților vieții unui om, peste care nu este permis să treci.

său. Și eu am cunoscut un episcop catolic german care la toate gările mai mari se cobora, cumpăra și împărția gratuit între popor jurnale, broșuri volante și alte scrieri pentru popor. Îi doresc dlui H. P. P. mulți sprijinitori de aceștia!

Ioan Al. de Lemeny, „Poezii”. Brașov. Ediția autorului. 1914. Prețul 1.50 cor. pentru România 1.70 Lei.

Tânărul poet, dornic de-a-și ști verdictul asupra poeziilor sale dela un for competent, le-a trimis mai întâi marelui nostru poet, dlui George Coșbuc, care i le-a înapoiat cu observarea, că ar fi mai bine să aștepte cu publicarea lor în volum, până ce va avea mai multe și mai bune, adaog eu. — Și eu aflu, că ar fi fost mai bine să fi ascultat tânărul poet de sfatul marelui maestru. Și aceasta din mai multe motive, din cari eu aduc aci numai unul și anume, — precum se vede deja din primele poezioare, — nestăpânirea deplină a limbii și a versului, — ceea ce astăzi, când tehnica poetică a ajuns la o virtuozitate nimeni nu poate constitui într'adevăr un neajuns. Citez îndată din poezia a treia: „Azi e zi de primăvară...” ultimul vers: „Vino 'n bratele-mi(l) curând”. — „Chix”-uri de acestea limbistice mai aflăm și altele în acest simpativ volumaș. Astfel chiar și în „Meditație” e

forma nefirească a limbii românești: „să clădi-va” pentru: „clădi-se-va”, care poezie ar fi, de altfel, împreună cu cele câteva de conținut naționalist, cele mai bune din volum. — Dacă tânărul scriitor va stăpâni mai bine limba, ne va putea spune, probabil, lucruri mai frumoase. Dar și până atunci poate să ne facă servicii folositoare, informând străinătatea despre lucrurile noastre prin articole și traduceri din limba română în limba germană, pe care așa se vede că o cunoaște și stăpânește cu mult mai bine. Și e mare lucru acesta, să ne cunoască străinătatea din sursă autentică românească, nu din sursele tendențioase ale oficialității. Rutenii din Galiția, deși nu sunt mai numeroși decât noi Românii din Ungaria, au cu toate acestea o revistă germană la Viena „Ukrainische Rundschau” pentru apărarea intereselor lor și în deosebi pentru informarea streinătății. Și când te gândești, că noi nici corespondenți stabili la marile ziare germane nu avem, — nu trebuie să admitem oare, că ar face opera cea mai utilă neamului nostru acela, care ar informa streinătatea sine ira et studio despre lucrurile noastre? Cei chemați — și printre aceștia pare a fi și dl I. Al. de Lemeny — să se cugete la aceasta.

Vom reproduce și noi aici, un ultim pas al capitoului: Cum s'a cunoscut, al acestui încredința că vom sluji cu aceasta cetitorilor noștri:

Când s'a căsătorit, Veronica avea 16 ani. O diferență de vârstă îi separau; totuși Veronica căpătase un fel de milă pentru Micle. Nu-l iubea, nici nu-l disprețuia. Această căsătorie cum o explică dânsa mai târziu, a fost făcută fără de nici o rezistență, a fost un fel de atrofiere naturală a simțurilor, de care s'a folosit mama Veronicii pentru a reuși să-și îmbunătățească starea materială.

Pe la 1882 Veronica îl scria lui Eminescu:

„Dacă ai ști cât sufăr! Tineretea mea pierdută pentru totdeauna. Atunci, în naivitatea mea, nu prea îmi dă socoteală de gestul care-l fac; azi însă, când privesc înapoi, văd cu groază mulțimea ochilor disprețitori cari îmi strigau: Ce faci Veronica? Unde te duci Veronica? Oprește-te! Dar, prăpastia mirajului a fost înșelătoare și acum am mângâiere numai în coborâșul meu pe cari as dori să-i văd fericiți. Nu, nu, ori că vrea să uit, gândul anilor pierduți mă reîntorc înapoi, mă văd la școală, adorată de toate colegile, de lângă azi, fiorul disprețului îmi străbate oasele”.

Dacă suferințele morale adesea sunt mai durabile decât cele fizice, atunci viața Veronicii Micle e un exemplu trist.

Ștefan Micle nu l-a făcut nici un rău, dimpotrivă l-a dat prea multă libertate. Dar nu de libertate plângea Veronica. Ci, de atmosferă veselă și de o iubire ideală, plină de romantism. O melancolie ușoară începuse să învaluiască plâpândul suflet al Veronicii, când sosise la Viena în anul 1873, ca să se caute de o examinare care îl atinsese obrazul stâng.

Eminescu urma ca student, filozofia la Universitatea din capitala austriacă.

Într-o zi, vizitând pe vechea sa gazdă, dna Löwbach, avu prilejul să cunoască pe Veronica Micle. Poeta îl admira de când publicase în paginile „Contribuțiilor literare” poezia *Venere și Madonă*.

Eminescu se îndrăgostise de Veronica, încă mare greutate se hotărește să plece la Berlin pentru a lua doctoratul în filozofie în vederea unei catedre de universitate pe care l-o rezervase la Iași, d. Titu Maiorescu, pe atunci ministru al cultelor și instrucțiunii publice.

La 1874 Eminescu îl scria fratelui său, Șerban, din Berlin:

„Chipul ei, nu-mi mai dă răgaz să studiez în Berlin. E divinitatea Elenei lui Menelaus, coborâtă pe pământ ca să mă tortureze. Frate Șerbane, vezi de te lăsa sează dacă nu s'a mutat de acolo unde șade”.

Iar Veronicăi îi trimite, tot dela Berlin, o scrisoare, unde la sfârșit intercalează și poezia următoare:

Tu dorești să scriu în versuri
Să uit viața 'n poezie,
Să adorm a mele simțuri
Cu un drum de nebunie?

Să zdrobesc aceste lanțuri
Ce mă leagă strâns de lume,
Și să uit acele glasuri
Ce mă chiamă trist pe nume?

Vreau să-mi mai aduc aminte
De trecut, de vorbe dulci,
De dureri, de-amor ce minte...
De tot veacul ce se duce.

Să trăiesc cu alte visuri
Cu alți sori, cu alte stele,
Și să 'ndrept a mele gânduri
Către-o lume fără rele.

Tu copil, rămâni cu bine...
Eu l meu cine-l mai poartă?
Căci iubirea fără tine
E zdrobită și e moartă!...

În anul 1874, Eminescu atras de farmecul Veronicii Micle, părăsește Berlinul, după ce boală răstăruită pe malurile Rinului și la Weimar, orașul lui Goethe, stabilindu-se ca director al bibliotecii centrale și primul capitol de iubire între marea poetă și Veronica Micle începe.

(Din cartea dlui O. Minar: „Cum a iubit Eminescu”)

Raport asupra lucrărilor făcute de Academia Română în anul 1913—1914.

Deschizându-se sesiunea generală a lucrărilor Academiei din acest an, se impune să constatăm — spune raportul — marea deosebire dintre starea sufletească a națiunii în anul trecut și cea de acum. Atunci evenimentele grave care se desvăluiau lângă țara noastră, în statele vecine din dreapta Dunărei, pricinuiau o îngrijorare adâncă pentru toate statele Europei culte și în deosebi pentru noi, cari ne aflam în nemillocita lor vecinătate. Evenimentele la cari apoi în lunile de vară patria noastră a luat în mod fericit parte hotărâtoare, au înălțat-o la rolul de arbitru european al păcii și al culturii.

Iată de ce avem și acum vii în auzul nostru cuvintele dlui președinte C. I. Istrati, rostite în ședința dela 6 Septembrie: „Faptele militare și acțiunea diplomatică a țării au dat patriei noastre o pozițiune atât de înaltă, încât avem dreptul să fim pe deplin mulțumiți și să nădăjduim o și mai mare înălțare în viitor.”

Avântul vitejesc al orașului nostru și conducerea chibzuită și înțeleaptă a M. S. regelui au hotărât această izbândă, înălțând patria noastră în situația ei printre statele cu mare și vechi statornicie în Europa. Putem fi deci mândri de virtuțile arătate în acele zile hotărâtoare de națiunea noastră întreagă și recunoscători înțeleptului nostru suveran, care ne-a îndreptat și în acele zile mari pașii spre biruință, după ce a condus cu fericire destinele patriei aproape o jumătate de veac.

Între tron și Academia Română s'au stabilit încă dintru început legături așa de strânse și de puternice, încât viața instituției noastre, începută deodată cu sădirea dinastiei regale în pământul patriei, s'a resimțit totdeauna de evenimentele însemnate cari s'au petrecut în familia regală. Așa a fost și în anul trecut.

La 16 Decembrie, când M. S. regina a împlinit vârsta de 70 ani, instituția noastră și-a manifestat simțimintele sale de admirație și de devotament pentru regina-poetă, care strălucete printre membrii ei de onoare. Președintele Academiei, d. Dr. C. I. Istrati, a fost primit în acea zi la palat de M. S. regina, căreia l-a prezentat o adresă de omagii scrisă pe pergament, semnată de toți membrii aflători în țară, și a rostit în numele nostru o caldă cuvântare. De asemenea, cu ocaziunea zilei de 7 Aprilie, când M. S. regele a împlinit vârsta de 75 de ani, președintele nostru, d. Dr. C. I. Istrati, a ținut în sânul Academiei o caldă cuvântare.

Instituția noastră a avut și anul acesta durerea, pricinuită de nestatornicia vieții omenescă, de a pierde mai mulți colaboratori în persoanele membrilor activi N. Quintescu și I. Kallanderu, a membrului corespondent străin T. M. C. Asser și a membrului onorar A. S. Petruszewicz.

Pe lângă zilele de doliu, umbrite prin pierderea colegilor amintiți, Academia a avut și câteva zile de bucurie deosebită. Una din acestea a fost ziua în care s'a făcut alegerea colegului nostru d. A. D. Xenopol, ca membru asociat străin la institutul Franței în Academia științelor morale și politice. D. președinte C. I. Istrati, în ședința dela 7 Martie, a arătat însemnătatea acestui fapt.

La 25 Octombrie trecut s'a serbat la Geneva a 25-a aniversare în învățământ a dlui Louis Daparc, profesor la universitatea din Geneva și

membru onorar al Academiei noastre. Colegul nostru d. L. Mrazec, elev al distinsului geolog, a reprezentat Academia la acea serbare.

În anul trecut Academia a ținut 17 ședințe ordinare, 1 extraordinară și 18 publice.

În ședințele publice s'au făcut următoarele lecturi și comunicări:

Colegul nostru d. N. Iorga a ocupat cele mai multe ședințe cu expunerile și comunicările sale. D. Dr. V. Babeș a ocupat două ședințe, la 1 și 8 Noembrie. D. Dr. G. Marinescu a citit, în 2 ședințe la 24 Ian. și 28 Febr. În ședința dela 14 Februarie d. Dr. Gr. Antipa ne-a vorbit despre: Câteva probleme științifice și economice privitoare la Delta Dunărei. D. V. Pârvan ne-a expus în câteva ședințe rezultatele ultimelor săpături și cercetări arheologice întreprinse de dsa. La 15 Noembrie, d. G. Murnu a citit un studiu arheologic.

În ședințele publice și ordinare s'au mai făcut și alte comunicări științifice mai scurte; așa la 1 Noembrie dnii Dr. C. I. Istrati, N. Iorga și I. Blanu au vorbit despre conservarea și studierea vechilor noastre monumente de artă; iar în ședința dela 6 Decembrie d. I. Blanu a făcut o dare de seamă despre publicațiunea făcută la Sibiu sub conducerea P. C. Sale vicarului arhiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu: Contribuțiuni istorice privitoare la trecutul Românilor de pe pământul crăesc.

Pierderea prematură a distinsului nostru aviator Aurel Vlaicu a avut un dureros răsunet și în sânul Academiei, care i-a dat în 1912 premiul Lazăr. În ședința dela 6 Septembrie dnii Dr. C. I. Istrati și St. C. Hepites au pomenit despre moartea regretatului dispărut și astfel instituția noastră a adus pentru a doua oară prinosul ei de admirațiune pentru memoria aceluia care și-a găsit sfârșitul în încercările îndrăznețe de a cuceri căile aerului.

Academia Română, care năzuiește a se asocia, pe cât îi este cu putință, cu un viu interes la festivitățile culturale și științifice din lumea întreagă, a consacrat ședința dela 7 Februarie pentru sărbătorirea învățatului german Ernst Haeckel, care la 3 Februarie a împlinit vârsta de 80 de ani. D. Dr. Gr. Antipa a citit un memoriu asupra vieții și activității științifice a marelui bărbat; iar d. președinte C. I. Istrati a arătat, cu această ocazie, valoarea covârșitoare a operei octogenarului naturalist și filozof dela Iena, căruia știința îi datorește așa de mult.

Instituția noastră a fost invitată în cursul anului la mai multe serbări științifice în străinătate.

În cursul anului au apărut, ori se mai află sub tipar, foarte numeroase publicațiuni.

Desvoltarea bibliotecii noastre și creșterea constantă a colecțiilor sale științifice a continuat ca și în anii trecuți. Clădirea noului local al bibliotecii nu s'a început încă, din cauza unor piedeci cari nu s'au putut înlătura până acum. Pe deoparte evenimentele din anul trecut au făcut ca ministerul justiției să nu se poată muta până la toamna viitoare din localul ce ocupă în imobilul Academiei și să lase liber terenul pe care se va ridica o parte a clădirii; pe de altă parte planurile întocmite și prezentate în sesiunea trecută au trebuit să fie supuse la o nouă și fundamentală prelucrare spre a putea fi executate cu sumele puse de stat la dispoziția Academiei prin legea dela 5 Martie 1912.

Pe lângă informațiunile pe cari vi le va adu-

ce comisiunea permanentă a bibliotecii prin raportul ei anual asupra creșterii și consultării colecțiilor, găsec folositor a vă prezenta datele mai însemnate din activitatea și funcționarea bibliotecii. Sala de lectură a cărților tipărite a fost deschisă 233 de zile câte 10 ore pe zi (8—6), sala de lectură a manuscriselor, în aceleași zile, a funcționat câte 9 ore pe zi (8—12, 1—6); 59 de zile, în lunile Iunie—August, amândouă sălile au fost deschise numai câte 4 ore pe zi (8—12). Numărul cetitorilor în sala de lucru a cărților tipărite a fost de 8.948, cari au consultat 22.274 volume și broșuri. La 287 persoane, cari intră în prevederile regulamentului, li s'au împrumutat acasă 746 volume și broșuri. Sala de lucru a manuscriselor a fost frecventată anul acesta de 1967 cetitori, cari au studiat 11.671 manuscrise, de 1538 cari au consultat 19.517 documente și de 149 cari au cercetat 520 cărți vechi.

Inventarierea, determinarea și clasarea materialului numismatic a continuat în cursul anului sub supraveghierea colegului nostru d. M. C. Sutz. S'au determinat și clasat anul acesta 3042 monete (1005 antice și 2037 medievale și moderne), 41 medalii și plachete și 4 peceti din depozitul Academiei.

Pentru completarea diferitelor serii de monete s'au procurat reproduceri în ipsos după exemplare existente în alte colecții; astfel sperăm să ne completăm în curând colecțiunea de monete și de greutate pontice. S'a continuat adunarea datelor și informațiilor cu privire la tezaurile monetare din toate teritoriile românești. Ajutorul numismat d. C. Moisil a fost însărcinat și cu păstrarea și catalogarea obiectelor de muzeu. S'a inventat 117 obiecte de acest fel.

Cabinetul numismatic s'a îmbogățit anul acesta cu numeroase daruri.

Instituția noastră, precum am avut ocazia să constatăm în atâtea rânduri, își sporește, împreună cu activitatea sa științifică și culturală, și mijloacele materiale necesare pentru scopul ce urmărește, prin numeroasele legate și donațiuni ale persoanelor generoase. Anul acesta avem iarăși de semnalat nouă semne de vădită încredere pe care lumea din afară de Academie ne-o arată.

Unul este legatul Atanasie Toncoviceanu de 21,000 lei, din ale căror procente de 1000 lei, anual să se deacearnă un premiu sau două a câte 500 lei pentru subiecte ce le va preciza Academia. Moștenitorul răposatului Nicolae Chirsoveloni au pus la dispoziția Academiei un fond de 20.000 lei prevăzuți de părintele lor într'un testament vechiu, care în urmă nu mai era în vigoare. Răposatul A. F. Robescu în testamentul său dela 28 Iulie 1913 lasă Academiei Române moșia Căputeasca din județul Râmnicul-Sărat, din al cărui venit va subvenționa și va întreține în străinătate doi tineri studioși în ramura ce Academia va găsi cu cale și mai mult în folosul țării. Fondul Grigorie M. Bucliu a mai crescut cu lei 16.881, 25, proveniți dintr'o creanță privilegiată de 15.000 lei, care s'a încasat împreună cu dobânzile ei.

Raportorul cetește datele mai însemnate cu privire la fundațiunile principale ale Academiei.

Numai p. fumătorii de țigraete, cari nu cruță p. sănătatea lor să speseze pe zi câțiva fleri mai mult

Modiano Club Specialite e cea mai scumpă dar și cea mai bună!!

La sfatul medicilor tuburile precum și foițele nu sunt imprimate, dar pe ambele se vede semnatura de apă a renumitului fabricant: (Bo 2120)

S. D. MODIANO.

In Albania nouă.

— Pe cărări bătute. —

III.

Tirana, 16/29 Aprilie 1914.

Înainte de a părăsi Școdra, am răspuns și invitației dlui **Stefan Zurani**, inspector la lloydul austriac, fost președintele comitetului organizator al congresului albanez din Triest. Printre invitați era și vărul lui **Esad Pașa**, **poetul Murad Bey Toptani** și publicistul albanez catolic **Hil Mosi**. Discuția a fost foarte aprinsă, întru cât gazda, de politetă ca să nu supere pe **Murad Toptani**, luase puțin partea lui **Esad Pașa**; fapt pe care l-a pus în dilemă pe poetul nostru, ca să facă un aspru rechizitoriu asupra trecutului *destul de negru, ce plana în contra vărului său*; care nu data numai din timpul când a apărut Scutari, după asasinarea mișelească lui **Riza Pașa**, ci încă din timpul când toți membrii familiei **Toptani** erau persecutați că făceau cauză comună cu frații **Abdul, Semi și Nazim Bey Froșari din Constantinopol**, pentru propagarea limbii albaneze în școli; pe când **Esad Pașa** prin turcofilismul lui, ajunsese la mari onoruri, trăgând și foloase materiale.

Iată dar, că această întâmplare neașteptată, mă punea în curent cu trecutul lui **Esad Pașa**, divulgat de un om superior, care trecuse peste considerentele ce urma să le aibă față de o rudă apropiată; numai că să le dea probă Albanezilor catolici, că în momentele actuale trebuie să pui mai presus interesele neamului și patriei decât meschinile interese personale sau cele de familie. Exemplul dat de **Murad Bey Toptani**, a fost urmat și de către Albanezii catolici, cari au dat pe față micile coțcării ale unora dintr'ei lor, cari ocolesc calea dreaptă de a se ridica acolo unde ținesc; astfel că unii au intrat în solda Vienii, alții caută sprijin la Roma, iar cel mai compromis dintre aceste specimene, după ce s'a făcut de răs în toate cercurile din Constantinopol cu afacerea decorațiilor false sau nemeritate; s'a introdus în cercurile înalte din București prin intermediul lui **Hristu Mexi**; de unde i s'a înlesnit calea ca să devie ministru de finanțe! Acest personaj ridiculizat de către toți catolicii, este **Filip Noga**; care și-a început cariera în calitate de secretar lui **Ferid Pașa**, fost președintele senatului turcesc; ca mai târziu să ajungă administrator la o gazetă franceză din Constantinopol; când se zice că se ocupa și cu spionajul, în decumun acord cu tovarășul său **Hristu Mexi**. Odată cu proclamarea independenței Albaniei, pe **Hristu Mexi** îl vedem alături de **Ismail Kemal Bey**, ca senator la Valona; iar pe tovarășul său de idei: **Filip Noga** l-au ridicat la rangul de delegat al guvernului provizoriu din Valona pe lângă conferința ambasadurilor din Londra!

După spusele martorilor oculari, această tovarășie n'a durat mult; prin faptul că **Hristu Mexi** începuse meseria din trecut, *întrând în corespondență cifrată cu Hariton*, secretarul privat lui **Venizelos**, pe care îl ținea în curent cu planurile lui **Ismail Kemal** din Valona.

Prins asupra faptului; fostul senator albanez reclamă consulului român din Ianina, ca să-l ia sub protecție, întru cât era supus român; cum consulul nu era în curent cu trădările făcute, a intervenit prin consulul austriac ca să fie pus în libertate spre a se reîntoarce în țară.

Văzut pus în libertate și odată ajuns la Triest, prima grijă i-a fost ca să pue în curent pe tovarășul său de afaceri care se afla încă la Londra, telegrafându-i ca s'o rupă cu ceilalți delegați, anume **Mehmet Bey Konitza** și **Dioco-**

Bey, urmând să se întâlnească la Paris amândoi.

Obiectul întâlnirii era ca să decapiteze pe **Ismail Kemal Bey**, sub învinuire că era compromis în afacerea Ducelui de Montpensier, candidat la tronul Albaniei; iar pe de altă parte, profitând de curentul care se făcuse la congresul din Triest pentru candidatura principelui de **Wied**; și-au oferit serviciile lor — evident nu tocmai desinteresat — prin intermediul unui bărbat politic român.

Sosiți în București amândoi, se dedau la tot felul de intrigi; ponegrind în fața politicianilor români, pe toți naționaliștii albanezi, precum și pe șefii Românilor din Albania; fapt care a contribuit ca să monopolizeze cu desăvârșire chestiunea albaneză din punct de vedere românesc și să se apropie cu toți prietenii lor în cap cu **Esad Pașa Toptani** în anturajul principelui de **Wied**.

Restul acțiunii lui **Hristu Mexi** și **Filip Noga** se cunoaște, întru cât au putut reuși să determine pe **Esad Pașa** ca să se ducă la **NeuVied** în capul unei delegațiuni spre a oferi coroană Albaniei principelui de **Wied**, condiționat ca să debarce la **Durazzo** în loc de **Valona**, după cum se spera la început.

Astfel că pe măsură ce fostul președinte al guvernului provizoriu din Valona; **Ismail Kemal** a fost nevoit să demisioneze și să se expatrieze; **Esad Pașa Toptani** devine dictatorul Albaniei luând departamentul internelor și ministerul de război, sub presidenția octogenarului **Turcan-Pașa**, fost ambasador turc la Petersburg.

În acest interval, atât **Hristu Mexi** cât și **Filip Noga** devin consilieri intimi lui **Esad Pașa**, satisfăcându-le absolut toate cererile privitor la selecțiunea funcționarilor numiți la palat și pe la diferite ministere.

În rezumat, aceste sunt informațiunile culese, atât dela persoanele, cari au stat împreună cu **Hristu Mexi**, cât timp a durat exilul său la Valona, unde a făcut în același timp pe senatul albanez și pe reprezentantul României, precum și dela câțiva dintre foștii săi prieteni, cari i-au urmărit acțiunea desfășurată la Triest, Viena, Paris, București și **Durazzo**; fapt confirmat în totul și de către fostul șef al siguranței sub ministeriatul lui **Esad Pașa Toptani**.

Fiind pe deplin edificat, din cele expuse mai sus, în zorii zilei am luat loc în automobilul care face cursa **Scutari—Alexio—Santi Giovanni di Medua**, plecând cu primul vapor spre **Durazzo**.

Pe drum fac cunoștința distinsului profesor universitar din Bologna „**Antonio Baldacci**” un infocat filo-român. Cum ne cunoșteam din corespondență, am intrat în subiectul care ne interesa.

Eruditul profesor, care a făcut mai multe turneuri în Albania, încă din timpul dominației turcești, părea foarte indignat că elementul românesc a fost cu totul neglijat în alcătuirea administrativă a Albaniei independente de astăzi; deși Români au făcut în totdeauna cauză comună cu naționaliștii albanezi.

După ce i-am explicat, pactul pe care îl încheiaseră cu Albanezii, delegații Români cari au participat la congresul din Triest, în baza propunerilor făcute și de către d. ministru **N. Mișu** delegatul României la conferința din Londra, când a pledat pentru incorporarea Pindului românesc, Albaniei; fratele nostru italian a trebuit să recunoască, că vina este a politicianilor români, cari s'au pripit să promită mult Albaniei la început; iar la conferința din București să nu poată face nimic.

Totuși nu se putea împăca cu ideea ca Ro-

mâni să nu fie reprezentați nicăierea în organizația noului stat; fie chiar ca funcționari inferiori.

Totodată a deplâns soarta Românilor din Grecia și Serbia; căroră nu le prevede nici un progres pe tărâmul național; conchizând că a fi fost cu mult mai bine ca România să nu fi făcut alianța cu aceste două state și mai ales cu Grecia, care și-a dat în petec cu ocazia trimiterii ofițerilor și soldaților greci ca să masacreze pe fruntașii români din **Coritza**. Distinsul profesor prevede că vulcanul balcanic încă nu s'astins, și că în curând vor începe din nou războaiele, fapt care nu se va liniști decât după ce Albania se va întinde în granițele ei naturale printrutindeni unde se vorbește albaneza și română; precum și după constituirea unei Macedonii autonome...

În momentul când a pronunțat cuvintele mai sus ceva mai intonat; se aud pe covertă tunete de aplauze și urale frenetice însoțite de strigătele: *Evive Italia, Evive il Duca d'Abruzzo*.

Atrăși ca prin farmec de această manifestațiune, găsim în fața noastră o escadră de război italiană, escortând *yahtul care conduce pe ducele Abruzilor la Durazzo ca să salute pe domnitorul Albaniei*.

Cum vaporul nostru aparținea Societății **Pulia** din Bari, tot echipajul eșise pe covertă acamând neconținut împreună cu pasagerii pe marinarii italieni; până ce s'au apropiat de **Durazzo** când s'au tras salve de onoare cam în dreptul palatului regal, anunțându-se astfel sosirea misiunii în cap cu ducele Abruzilor.

Ajungând la destinație, m'am despărțit de d. profesor **Baldacci**, care m'a rugat să-l țin în curent cu tot ce voi vedea în interiorul Albaniei *întru cât are de gând să ție la Roma o conferință științifică cu proiecțiuni privitor la Români din Albania* iar mai târziu probabil că va ține această conferință și la Triest, unde s'ase chemat de către **Lega Nazionale di Trieste**.

Debarcând din nou la **Durazzo**; m'au pus în curent cu noutățile zilei, cam ce s'întâmplase în decurs de trei zile cât am stat la Scutari; iar ca punct principal era demisia ministrilor **Dr. Adomide** și **Dr. Turtuli**, în locul cărora urma să se numească a doua zi d. **Poga** din **Arghirocastro** — la culte și d. **Filip Noga** la finanțe.

Candidatura lui **Filip Noga** — care sosise de două zile din București — scandalizase pe toți naționaliștii, cari au făcut și o întrunire de protestare, când s'a ales o delegațiune spre a-l în vedere dlui ministru **Burghilea** — reprezentantul României — că rău face de se amestecă într'atâta în treburile interne ale Albaniei, chetând în mod public cu cei mai huliți Albanezi din **Durazzo**; **Hristu Mexi** și **Filip Noga**. Fapt însă se consumase, întru cât a doua zi, **Noga** a fost numit ministru de finanțe, iar **Poga** la culte.

Pe lângă această nemulțumire, opoziția a fost atârțată și de obraznicia **Drului grecoman Voila** — originar din Tirana — care împreună cu agentul pan-elenist **Janetos** și cu arhierul din localitate, se îndesau cu vizitele pe la miniștrii și chiar pe la unii fruntași din opoziție, ca să prepare terenul lui **Varatosis** — delegatul Epiroților — spre a obține privilegiile autonomiștilor conduși de albanezul grecoman **Zagrafos**.

Cum grecomanii și Epiroții, atrăseseră din partea lor pe însuși **Esad Pașa**, zice-se chiar prin intermediul lui **Hristu Mexi**; naționaliștii s'au pomenit a doua zi cu comisia de cenzură european, care venise dela Valona spre a se pune în contact cu delegații Epiroților. Astfel că după splendidele serbări cari au avut loc în to-

PRIMA FABRICĂ BRAȘOVEANĂ DE ȘLEFUIT MARMORĂ, GRANIT, SYENIT, LABRADOR ȘI PEATRĂ

NAGY JÓZSEF

pietrar Brașov (Brassó), Kut-u 50.

Magazin permanent și expediție de obiecte de GRANIT și MARMORĂ din patrie și străinătate. — Execută tot felul de lucrări pentru clădiri, cripte, monumente mormântale și statui, lucrări de marmoră pentru mobile, garnituri pentru hoteluri și cafenele, portale, vane, plăci pentru pereți și table comemorative, în orice dimensiune din p'aci de marmoră și granit din patrie și din străinătate. — Deja orice oferte 10% rabat. (Na 206)

Din Svedia.

Congresul presei. — La expoziția din Malmö (Svedia). — Arta româncelor noastre. — Dații dela banchet. — Declarațiile ministrului de externe. — Italienii și francezii față de România. — Tricolorul nostru.

Pe un timp frumos ne imbarcăm pe iachtul regal svedez „Regele Gustav”, un vas de excepțională frumusețe și capacitate, îndrumându-ne spre Svedia. Ziua de azi e rezervată pentru vizitarea expoziției Baltice din Malmö.

Veselia și cordialitatea cea mai mare domnesc între congresiști — acum ne cunoaștem cu toții și ne-am legat cu o prietenie colegială.

Firește că frații noștri francezi țin recordul exuberanței. Tocmai târziu ei își aduc aminte să vorbească de căderea nefericitului lor guvern de 24 ore, fapt ce prevestește să tulbure adânc politica republicii franceze. Cei mai mulți dintre ziariștii francezi sunt pentru disolvarea acestei camere eterogene și sprijină cu căldură pe președintele lor, d. Poincaré, în potrirea căruia se urzește o cabală, susțin ei.

La cheiu suntem întâmpinați de autoritățile civile și mii de cetățeni cari ne primesc cu urări pe când muzica militară cântă marșul. Debarcarea se face în mijlocul unei fraternizări emoționante și imediat ne suim în vagoanele de tramvai ce ne așteptau, ca să putem vizita orașul. O! câte avem de învățat dela acest sânguitor popor. Expoziția aceasta ar putea face față unor state cu mult mai mari decât Svedia. Inginerii speciali ne explică tot și rămân uimit în fața noii lor invențiuni care constă ca printr'un aparat de o simplitate uimitoare să se dubleze viteza tuturor locomotivelor, fie de tracțiune, fie de punere în mișcare a motoarelor din fabrici.

Dar — svedezii, ca și danezii, sunt foarte practici: ca să nu ne obosească cu vizitarea expoziției lor, ceea ce ar necesita mai multe zile, ne introduc într-o sală de cinematograf și defilează înaintea noastră toate secțiunile expoziției. Nu e așa că e ingenios?

Secția care a transformat mirarea mea în uimire e aceea a industriei casnice dela țară, secție pe care m'am dus s'o văd de aproape. Ei bine, țărăncile svedeze au aceleași scoarțe (covoare) și aceleași țesături, cu culorile la fel, ca și țărăncile noastre.

Mă credeam într-o sală a unei expoziții din România, când mi se înfățișează frumoasele noastre scoarțe și țesături românești. Las etnografilor să explice acest fenomen curios, eu mă mărginesc să-l semnez numai.

Și cum congresiștii și mai ales doamnele sunt ostenite de atâta mișcare, ca prin farmec apare în față-ne un palat clădit în stil local; e așa numitul „Palatul Damelor”. Aci doamnele suedeze venite din toate unghiurile țării, ne servesc ceaiul cu o extremă eleganță și bunăvoință.

La orele 6 jum. ni se servește banchetul. După supă, directorul expoziției ne urează bună venire.

— Eu curios acest sistem, nu-i așa? Iată cum ni s'a explicat: „Cum banchetele la noi au o durată fixă — oamenii nu au mult timp de pierdut — vorbitorii trebuie să profite de timpul când se mănâncă, ca să nu răpească din timpul celor de față.”

Ia cuvântul Excelența Sa d. Wallenberg, ministrul de externe al Svediei, care începe: „Cum la noi toți suntem monarhici, prima noastră gândire merge la M. S. regele și familia Sa.” (Toată lumea se ridică, dar orchestra nu întonează imnul regal). Apoi: „Cum ziariștii sesizează îndată orice idee, orice lipsă, cer dela ei indulgența pentru opera noastră. Un lucru îi rugăm să observe: Că de mulți ani am prefa-

cut armele noastre războinice în arme pe calea culturii și artelor frumoase. Și am parvenit la aceasta grație frăției ce domnește între noi și vecinii noștri. Nu le cerem vecinilor noștri decât să urmeze același drum ca până acum. Vedeti efectele fraternizării acesteia? Expoziția noastră poartă denumirea de Baltică, nu de Suedeză. Mulțumită păcii Svedia a devenit unul din Statele cele mai mari europene. Voim pacea, de departe însă se aud murmure îngrijitoare, cari ajung până la noi. Ei bine, o singură forță ar putea risipi norii unui război și aceea forță se numește presa.

Dlor ziariști din cele 5 părți ale lumii, aduceți umanității această binefacere: Nu travesțiți gândurile oamenilor politici, nu dați interpretări greșite intențiilor lor și veți evita turburări cu urmări grave. Ei bine, idealul d-stre să fie menținerea păcii. Ridic paharul meu pentru presa internațională.”

Sunt mândru și fericit să vă spun, că la toate festivitățile acestea, aci ca și în Svedia, tricolorului românesc îi s'a rezervat un loc de cinste. Mai trebuie să știți, că confrății noștri italieni și francezi nu pierd prilejul de a arăta dragoste reprezentantului presei românești, primindu-l totdeauna cu aclamațiile: „Eviva la nostra figlia, Romania” și „Vive la Roumanie”, ceea ce impune congresiștilor străini și nu e pe placul amicilor unguri cari stau cam deoparte. („Univ.) Emil Nicolau.

Ardealul în primejdie.

— Alarma presei maghiare. —

Arad, 27 Iunie.

De mai bine de trei săptămâni ziarul „Pesti Napló” din Budapesta publică articoli „fulminanți” cu titli paginari răspândind o nemai pomenită groază în Unguri cu primejduirea Ardealului din partea Românilor.

Scopul vădit al perciunaților mizerabili dela acest ziar setos de senzații este să arate Vienei și străinătății că poporul românesc e un popor ingrat și iloyal, care în toată viața lui a nutrit idei contra acestei monarhii, care nici o singură dată nu și-a vărsat sângele, fie apărând siguranța, fie câștigând cu prețul sângelui său o mărire teritorială acestei monarhii.

Dar numitul ziar pe lângă scopul perfid ce-l urmărește ponegrind numele întregului popor românesc cu atari minciuni mizerabile, prin lansarea minciunilor despre spionaj din partea Românilor agită totodată pe Unguri împotriva pașnicului și îndelung răbdătorului popor românesc.

Iată, de ex., în numărul său de azi „Pesti Napló” publică următoarele năzbâtii:

„Informațiile noastre — spune „P. N.” — relativ la spionajul comis de Românii din Ardeal, mai ales de când s'a răspândit șovnul despre înarmarea febrilă a Românilor ardeleni, — a atras atenția nu numai a opiniei publice maghiare ci și a factorilor competenți.

De o vreme încoace, ofițerii corpului de armată din Sibiu nu se ocupă cu altceva decât numai cu anchetarea cazurilor de spionaj ce au fost descoperite.

S'a stabilit, adevărat, că și în armată s'a făcut spionaj. Tribunalul militar de aci a adus deja sentințe în câteva cazuri de spionaj. În consecință, postul de comandant al corpului de armată din Sibiu a devenit mai însemnat decât toate celelalte posturi de comandanți militari.

În curând actualul comandant de corp se va retrage dela postul său. Urmașului său i se va impune să utilizeze mijloace mai radicale împotriva actelor de spionaj.”

Iată cu ce fleacuri „Pesti Napló” își proteste cetitorii și de ce arme mizerabile sunt capabili gazetarii perciunați pentru ca să agite tot mai

cu ocazia vizitei Escadrei italiene; timp două zile; a sosit răstimpul de rușine și de cadență națională; întru cât ministrul de războaie și de interne, pe deoparte refuza să trimească ajutoare naționaliștilor cari se luptau cu grecii la hotarele dinspre Coritza și Cologna; pe de altă parte trata cu Epiroții grecomani, și intermediul arhiereului, lui Hristu Mexi etc...

Ca să reușească și mai bine stratagema trădătorilor, au trimis agenți în satele Albanezi-grecomani ca să-i răzcoale în contra Albanezilor musulmani; astfel că veniseră peste 100 lucrători originari din Starova, Poiana Cornei etc. — cari de obicei pleacă primăvara să trebură în România — plângându-se în fața Drului Turtuli — fost ministru — că au pierdut proprietățile din cauza jafurilor și omorurilor comise de musulmani. Atâta le-a trebuit grecomanilor și Epiroților, cari câștigaseră și în fața Drului Pecmezi — interpretul legăției austro-ungare — ca să facă o contra-marchetă la Durazzo, cum-că nu erau bandele grecești, de cari sufereau creștinii, ci însuși bandele musulmani albanezi din jurul Coritzei.

Stratagema perfidă întrebuintată de grecomani se descoperă imediat, prin prinderea corespondenței arhiereului din Durazzo, trimeasă partizanilor săi cu preotul din Lânca; care pe de departe se duse la legățiunea română ca să se plângă în contra Albanezilor musulmani; iar pe de altă parte servea de curier arhiereului grec.

Acest specimen de preot, a fost prins aproape de Starova — Pogradec — de unde porniseră grecomanii ca să se plângă la Durazzo în contra presupuselor sălbăticiii turcești; astfel că făcându-i-se percheziție i s'a găsit corespondență compromițătoare în căptușala potcapiului; iar care trădare astăzi se află arestat la Coritza.

În urma acestor descoperiri; naționaliștii au început lupta desăspără în contra guvernului și în special lui Esad Pașa care era bănuie de trădare.

Lupta dela graniță însă continua cu furie în-voluntarii albanezi și epiroți, cari erau formați de ofițeri și soldați greci în uniformă; după telegramele ce se trimiteau zilnic din Coritza de către prefectul Pandele Vanghele, cerând munițiuni și ajutoare dela Durazzo.

De altfel și legățiunea română era informată de acest dezastru, prin prințul Mihail R. Sturza atașat de legăție; care plecase de câteva zile spre Coritza, prin Tirana, Elbasan, Starova, împreună cu contele Pierre de Perrodan, un publicist francez.

Față de tristești vesti ce soseau zilnic, naționaliștii au provocat un meeting monstru chiar în fața caselor lui Esad Pașa, căruia i-au cerut arme și munițiuni ca să plece ca voluntari la hotarele Greciei spre a-și apăra țara.

Cum toate națiunile își au patronii lor; unii între agitatori s'au mulțumit cu posturi mai grase în diferite părți ale Albaniei, iar idealistii au fost arestați pentru o zi, ca să fie puși în libertate prin intervenția regelui promițându-le, că concesii ce se vor da Epiroților vor fi minime posibile; astfel că nu vor știrbi întru nimic demnitatea țării și suveranului lor.

Bazați pe această promisiune, opoziționiștii s'au resemnat pentru câteva zile.

Mitu Donă.

LIPIK BĂI TERMALE ȘI NĂMOLOASE VINDECĂ CU SIGURANȚĂ CU

temperatura de 64° C, cu radioactivitatea isvoarelor sale cu nămolul său

reuma, ischias, exsudate, dureri de oase.

cu termele alcalice

catar, dureri de stomac, diabet și dureri nervoase.

cu isvoarele de conținut iodice

boalele copiilor, constipația și arterioscleroza.

Cură de băi, — de băut și de nămol. ♦ Bucătării dietetice. ♦ Sezon peste întreg anul. ♦ Sistem penzionar cu băi.

no 2074

Prospecte trimite franco direcțiunea: DIRECTION DES THERMAL-u. SCHLAMM-BADES, L I P I K.

mult pe Maghiari împotriva Românilor. E păcat, credem, să ne mai pierdem vremea polemizând cu atari calomniatori mizerabili.

Ce privește găsirea respective deținerea calomniatorului „desenator” Tempinsky, îmi exprimam credința că, fiind vorba de un calomniator ordinar al neamului nostru, detectivii dlui căpitan Berecz n'au să-l găsească. Și, nu m'am înșelat.

Pentru informarea opiniei publice românești țin însă să amintesc la acest loc că, scriitorul acestor rânduri a făcut arătare la tribunalul din Oradea-mare și din Budapesta împotriva ziarelor „Pesti Napló” din Budapesta, „Szabadság” din Oradea-mare și „Függetlenség” din Arad, pe motiv, că aceste ziare, prin articolele lor tendențioase despre preținsul spionaj al Românilor și prin tonul în care ele scriu despre neamul românesc, agită pe Maghiari împotriva Românilor.

Iar, de altă parte, d. Antonescu va face arătare împotriva numitelor ziare pentru calomnie. Vom vedea că în cazul acesta cum vor interpreta procurorii unguri paragrafuli legii relativ la „agitatie împotriva naționalității”.

Intr'un viitor articol voi arăta scopul pe care-l urmărește presa maghiară prin publicarea de atari scornituri mizerabile la adresa Românilor.

C. S.

Spre orientarea stimaților noștri abonați.

Administrația noastră, pentru a să prevină reclamațiile ce de obicei nasc din neînțelegere și din neorientarea st. noștri abonați, crede necesar, în baza experiențelor de până acuma, să le atragă binevoitoarea atențiune asupra următoarelor:

Abonamentul la ziarul nostru e:

1. Pentru Austro-Ungaria:

pe un an	28 cor.
pe $\frac{1}{2}$ an	14 cor.
pe $\frac{1}{4}$ an	7 cor.
pe 1 lună	2.40 cor.

2. Pentru România și statele bacanice (Sârbia, Bulgaria, Grecia, Muntenegru, Albania, Turcia) — Rusia (Basarabia), precum și celelalte țări, pe un an 40 franci.

3. Pentru America 8 dolari.

Expedierea ziarului începe numai după achitarea anticipată a abonamentului. De probă se trimite un singur număr.

Trimiterea banilor se poate efectua prin mandat postal, ori prin scrisoare recomandată cu indicarea valorii. Pentru a se evita eventuale reclamații, e bine să se alăture în scrisoare sau la mandatul postal, banda sub care se primește ziarul.

Trimiterea banilor în scrisoare recomandată e preferabilă în special pentru frații din America, pentru că la trimiterea banilor prin vre-o bancă se întâmplă de multe ori că avizul sosește înaintea banilor ori viceversa și astfel nu știm numele expedierii. Din aceste cauze, de multe ori întârzie expedierea ziarului pentru abonații noul, iar la reînnoirea abonamentului se produc multe încurcături.

In caz de schimbare a adresei, rugăm pe st. abonați să binevolască a ne înștiința de cu vreme. Totodată, îl rugăm, să ne trimită și banda sub care au primit mai în urmă ziarul și 20 fil. pentru tipărirea noiei adrese. In caz când vr'un st. abonat își schimbă adresa pentru străinătate e rugat să trimită diferența de abonament pentru respectiva țară.

Abonamentele se primesc oricând.

Administrația „ROMÂNUL”.

INFORMAȚIUNI.

Eminescu.

— Douăzeci și cinci de ani dela moartea lui. —

De un sfert de secol umbra lui uriașă planează printre noi, urmărindu-ne pe toate cărările vieții; iar geniul lui luminează în fruntea literaturii românești ca un luceafăr nemuritor și rece. În limba care o vorbim, în viața socială, în politică și artă de-ăopotrivă se resimte efectul și influința activității sale intelectuale. Curente s'au creiat în urma lui, școală specială ca a filosofilor antici, generații de scriitori au fost și sunt stăpâniți de personalitatea lui covârșitoare. Par'că la baza gândirii românești, la începutul unei mișcări naționale, duhul său vădit ori latent e dător de directivă. Cultura, geniul creator al neamului nostru de multe ori se identifică cu numele lui, care toată suflarea românească îl rostește astăzi cu sfințenie.

Cine ar mai putea adăoga ceva la aureola lui, ce i s'ar mai putea detrage? — căci deși unele întregiri ori rectificări postume se impun, genialitatea lui rămâne nealterată. Omul Eminescu mai poate fi scrutat, dar cugetătorul rămâne strălucitor pentru toate vremile, cât se va auzi între Nistru și Tisa graiul românesc.

Unii susțin că Eminescu ar fi fost un mare neîndreptățit în viață. Majoritatea contemporanilor săi, cei mai competenți, în frunte cu d. Maiorescu, care l'a recunoscut și apreciat cel dintâi — afirmă contrariul. Astfel credem că va fi avut și el, ca toți oamenii sbuciumări și nemulțumiri, la cari a mai contribuit temperamentul său excepțional și au mai fost potențate de structura sa nervoasă ereditară. Dar cine și-ar putea închipui un Eminescu împrejmuit de toate bunurile pământești, menajat de toată suferința? Poate că în aceste condiții n'odată nu l'am fi avut.

Dacă ar fi să i se caute o neîndreptățire, ori cel puțin o jignire a memoriei sale, aceasta am afla-o după moartea lui. Nu trebuie să-i căutăm printre clevetitori, ori calomnii lui, cari tocmai pentru aceasta au fost nevoiți să se retragă și să dispară de pe arena literelor române, întocmai precum alții, glorificându-l pe el, s'au ridicat pe ei înșiși. Noi cestia toți, robi ai nepăsării, am greșit față de dânsul și vina trebuie să ne-o mărturisim. Ce ar zice bunăoară străinii despre noi, când ar ști că opera postumă a celui mai mare scriitor și cugetător al nostru, o scotocesc și astăzi abla niște tineri entuziaști, prin vrafurile Academiei Române, ca să o dea la iveală — cum ar căuta un învățat german ori englez, prin nisipul deșerturilor, după relicviile preistorice? Ne-am putea scuza întrucâtva cu împrejurările vieții noastre naționale și condițiile culturale încă neîntemeiate pe deplin — mângâindu-ne totodată cu speranța în sosirea unor vremi mai prielnice pentru afirmarea noastră omnilaterală, când va fi preamărit după cum poamele mari, culte și închiegate își preamăresc pe bărbații lor.

Iar până atunci Eminescu rămâne farul de veghie în dibuirile noastre și mândria noastră națională pentru toate vremurile. Deocamdată nu-i putem ridica statui — cari modestia lui nici că le-ar fi primit vre-odată — nici sărbători nu-l putem după cum s'ar cuveni. Chiar și în țara unde se manifestă liber spiritul românesc, aniversarea și săr-

bătorirea lui oficială s'a amânat pentru la toamnă, din motive... binecuvântate.

Astăzi, când se împlinesc 25 de ani dela moartea lui, aducem prinos nu la mormântul cu grilaj de fer, cercetat arareori de necunoscuți la cimitirul Bellu — ci ne închinăm umbrei lui plătitoare peste toate plaiurile românești, spiritului său dător de viață, geniului său creator concretizat în cele câteva opere de artă, rămase în urma activității sale relativ bogate — cari toate ne sunt un izvor nesecat de energie națională.

Mai cu seamă ca Români supuși unei stăpâniri străine și lăsând pe seama revistelor comemorative poetului Eminescu, noi aducem omagii memoriei lui ca unuia dintre cei dintâi și mai însemnați propovădători al ideii de uniune culturală a Românilor de pretutindeni, care azi o considerăm ca realizată, deschizându-ni-se perspectiva spre o nouă viață...

Acestui Eminescu — în marginea puterilor și mijloacelor noastre — i-am închinat numărul de față.

Crm.

Arad, 27 Iunie 1914.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: vreme uscată, călduri mari.

Prognostic telegrafic: vreme uscată.

Temperatura la amiază a fost 24.8 C.

O pițulă. Pițulă în vorba Românilor din Transilvania și Ungaria însemnează o monedă de argint în valoare de zece creițari sau 24 bani românești, care e scoasă de mult din curs. La Români din Bucovina se numia această monedă un pușor. Eminescu făcea mare haz de expresia pițulă și o întrebunța în zeflemea foarte adesea în Viena. Își formase privitor la această monedă un limbaj mut, exprimat numai prin mimică și când avea nevoie de bani, și aceasta se întâmpla foarte adesea, el căuta să se imprimute cel puțin cu 10 creițari, prețul unei cafele negre. În astfel de cazuri el nu cerea 10 creițari dela cunoscuții săi, ci ridica degetul arătător al mâinii drepte și făcea... Mmm?! fără să pronunțe un cuvânt. Aceasta însemna: ai o pițulă sau 10 creițari, să mi-i împrumuți? Când ridica degetul și pronunța pe semnificativul: Mmm, Eminescu avea totdeauna un zâmbet pe buze, chiar de-ar fi fost cât de năcăjit și cu bună seamă că era foarte năcăjit dacă n'avea nici zece creițari. Cunoscuții săi în astfel de cazuri pricepeau gestul lui Eminescu, și-l împrumutau și cu mai mult, se înțelege, dacă aveau și ei, căci toți țineau la dânsul și era un obicei patriarhal la ei că din puținul ce-l aveau, se ajutau unul pe altul.

Gestul acesta al lui Eminescu s'a generalizat apoi între noi, studenții din Viena, încât și noi, când aveam trebuință de bani, gesticulam ca și Eminescu, dacă ne adresam către un cunoscut, să ne împrumute parale.

Dela „Asociațiune”. La 1/14 și 2/15 Iulie a. c. se va ține ședința plenară a secțiilor științifice-literare în Sibiu. La 1 Iulie în sala festivă a Muzeului Asociațiunii se va aranja o serbare comemorativă din prilejul împlinirii alor 25 de ani dela moartea poetului Eminescu. Programul acestei serbări se va publica mai târziu. La cererea mai multor membri ai secțiilor după ședința plenară, în 16, 17 și 18 Iulie n. se vor face excursii la Săliște, Rășinar, Avrig și în România prin Turnu-Roșu, vizitând mănăstirile Cozia, Horez și Curtea de Argeș. Domnii membri ai secțiilor, cari doresc să participe la aceste excursii, sunt rugați a se anunța pe 5 Iulie

INȘTIINȚARE.

HI 1879

Roagă binevoitorul sprijin:

HIRSCH ANTAL,

croitor domnesc ARAD, Andrassy-tér nr. 22.

Aduc la cunoștința on. public, că mi-am amplificat atelierul de croitorie cu un magazin de haine gata pentru băieți și copii cu mantale de tranzițiune și mantale de gumă. — Prețuri fixe convenabile. — Serviciu prompt. — La dorință în provincie trimet mustre.

la biroul Asociațiunii. Pentru a putea trece în România se cere un document justificativ dela primăria comunei, pe baza căruia se vor libera certificatele de trecere din partea poliției de graniță. Cheltuielile de călătorie vor fi cam 50-60 cor. Definitiv se vor fixa după voi și numărul excursioniștilor. Sibiu, 23 Iunie n. 1914. — *Biroul Asociațiunii*.

Convocare. Conform §. 17 din „Regulamentul general al secțiunilor științifice-literare de Asociațiunii”, convoc prin aceasta pe onorați membri ai secțiunilor pe ziua de 14 nou a. c. la orele 10 a. m. la *ședința plenară ordinară*, care se va ține în sala festivă a Muzeului Asociațiunii (Sibiu, Strada Șaguna Nr. 6) cu următoarea ordine de zi: 1. Deschiderea ședinței plenare. 2. Raportul secretarului literar către ședința plenară. 3. Stabilirea ordinii lucrărilor. 4. După amiază ședințele singuraticelor secții. Sibiu, în 24 Iunie 1914. — *Președintele Asociațiunii: Andrei Bârseanu*.

Vederi foarte interesante anume: întâlnirea regelui Carol cu țarul; a reginei Elisabeta cu țarevna; a țarului cu regina Elisabeta; a regelui Carol cu țarevna, când familia împărătească rusească se dă jos de pe bordul iachtului „Standard”, întâlniri prinse de fotografi cari stau aproape și fotografau orice mișcare, le aduce în numărul din săptămâna de față revista literară ilustrată „Cosinzeana” dela Orăștie.

Apoi: chipul lui Sassonow, ministrul de externe al Rusiei, punătorul în mișcare al politicii cuceritoare rusești.

Afară de acestea, două icoane foarte interesante dela adunarea națională din *Ileandamare*, în cari se vede clar figura bărbatilor noștri politici la tribună și mulțimea nenumărată, ce ascultă cu încordare expunerile vorbitorilor.

Tot cărturarul român să cerce a vedea interesantul număr al numitei reviste, cu frumoasele ei vederi.

Cei, cari doresc s'o aboneze, să se adreseze administrației. Abonamentul de acum până la sfârșitul anului cor. 6.

O nouă unealtă de război. Ziarul italian „Tribuna” află din Taranto că cele două submarine „Noroid” și „Nautilus” au executat foarte importante experimente cu o nouă pușcă de război născocită de un ofițer de marină italian. (A. T. I.)

Romanescu către Belcot. „Dragă Belcot, Citesc ziarele românești și văd cu plăcere că urmezi aceea ce Liciu și eu am început pentru Bucovina. Îți dorescu succes deplin ție și celor ce te încunjoară și cari mai toți, oarecum sunteți copiii mei sufletești. Imi pare bine că dai ocazie fraților bucovineni pe cari te rog să-i saluți din parte-mi, să vadă pe Aristide Demetriade, și lui, ocazia de a fi aprefiat serios de un public extra-inteligent. Mai sunt mulțămăit că juați opera marelui Hașdeu, o operă pentru care am o deosebită predilecție. Cu bine și succes și fii sigur că urările mele vă vor însoți cu dragoste pe pământul „dulcei Bucovine”. Amin! Iri dragi la toți. Aristizza Romanescu.”

Cursurile de vară din Candreni (Bucovina). Pentru orientarea participanților se dau următoarele lămuriri:

1. Durata cursurilor: 12 Iulie — 15 August a. n. — 2. Taxa pentru cursuri: 10 cor. de persoană pentru cei cu salariu; și 5 cor. de persoană pentru cei fără salariu (studenți, gospodari etc.) — 3. Pentru îngrijirea de casă și de masă să se înțimțeze până cel târziu în 8 Iulie st. n. la d. l. lovet, inv. sup. în Candreni. Se poate avea: a) casă cu bucatărie (pentru familii, cari ar voi să poarte înseși bucatărie); b) casă și masă; c) odaie de locuit și masă la birt sau particular. Se va îngriji în marginile posibilității ca participanții să capete locuință și masă cu preturi

convenabile. — 4. Se va face o excursie în Ardeal, ș. a. Candreni-Prund în automobil; Prund-Rodna cu tren; Rodna-Inău-Rotunda pe jos; Rotunda-Cărlibaba cu trăsura; Cărlibaba-Dorna pe plută; Dorna-Candreni cu trăsura. — 5. Candreni se pot face calde de nămol și de burcut. Aici sunt cele mai puternice ape minerale din Bucovina. — 6. Cheltuielile de persoană: a) pentru casă, masă: 3-5 c. pe zi; b) taxa de cursuri: 10 cor.; c) excursia în Ardeal: 30 cor.; d) cheltuielile neprevăzute: 20 cor. Se apelează printr-aceasta mai cu seamă către învățătorimea română să nu plardă acest bun prilej de a se putea recreia și trupește și sufletește cu puțină cheltuială. Dar și alți participanți vor fi bineveniți.

Plou torențiale s'au vărsat asupra câtorva comune din jurul Ceica maghiară, nimicind aproape total sămănăturile de anul acesta. Joi în 25 Iunie st. n. la 1 oară după amiază un adevărat potop s'au vărsat asupra comunelor Bucuroia, Cotliget, Ceisoara și Dușesdi — care au ținut aproape 3 ore. Valea care vine dinspre Bucuroia spre Cotliget la Ceisoara și-au părăsit alvia inundând și nimicind sămănăturile frumoase din aceasta comună înfloritoare. Grăul care promitea mult a fost culcat la pământ și nămolit. Asemenea și ierburile au fost nimicite. Pagubile sunt mari.

Locuitorilor din comuna Ceisoara — după cum ne spun bătrânii — nici de 35 ani încoace nu le-au fost dat să vădă un potop mai furios ca și cel de acum. Neînsemnata vale ce se strecură liniștită prin mijlocul satului a devenit spaima întregii comune, silind chiar pe mulți dintre săteni a-și căuta refugiu pe dealuri căci apa a pătruns și în case.

După un restimp de 4 ore apa iarăși a scăzut, valea și-au imblânzit valurile sălbatice, iar locuitorii comunei adunați cu mic cu mare la țărături priveau triste peste grânele frumoase de odinioară. — Cor.

† **Nicolae Părvu** inv. penz. după lungi și grele suferințe a încetat din viață, în al 59-lea an al etății, Joi în 12 (25) Iunie a. c. În mormântarea s'a făcut azi Sâmbătă, în 14 (27) Iunie a. c. în cimiterul bisericeii gr. or. din Măeruş. — Odihnească în pace.

Învățătorii din județul Dâmbovița (România) vor face o excursiune în teritoriul anexat (Dobrogea nouă). Excursionistii vor pleca din București în ziua de 3 Iulie st. v. dimineața cu trenul de 7.25 spre Oltenița. Vor vizita Turtucaia, Silistra, Bazargic, Balcic și prin Constanța se vor înapoia. Ministerul lucrărilor publice le-a acordat 75% reducere pe căile ferate.

Cursurile de lucru manual, cari încep la 30 Iunie v. la Câmpulung (România) s'au fixat definitiv deoarece toți cei ce au cerut înscrierea au fost admiși.

Înmormântarea lui Ion Văsai. Ni se scrie din Lugoj: Joi s'au depus spre vecnică odihnă rămășițele pământești ale regretatului fruntaș Ioan Văsai din Satu-mic. O delegație a partidului național compusă din dnii Dr. Caius Brediceanu, Dominic Rațiu, Dr. Galiciu, Dr. Iul. Petroviciu, Dr. A. Clupe, Dr. V. Bejan a luat parte spre a da ultimul onor regretatului fruntaș. Serviciul divin a fost săvârșit de P. O. D. Dr. G. Popovici, protopopul Lugojului asistat de numeroși preoți și învățători din loc și jur. După săvârșirea serviciului divin, sicriul a fost dus de 4 țărani la biserică, unde s'a săvârșit prohodul. Aici la sfârșit d. protopop a ținut o prea frumoasă vorbire, arătând dragostea ce a purtat-o răposatul pentru întărirea bisericeii, în decursul celor 23 de ani cât a fost episcopul prim. Biserica, familia și neamul românesc pierd un stâlp puternic. Vorbirea a stârnit valuri de lacrimi. În numele partidului național a vorbit d. Dr. Caius Brediceanu, arătând meritele defunctului ca orator și ca apostol al neamului.

Dragostea ce a arătat-o dânsul față de neamul nostru, fiind un stegar credincios și un luptător fără păreche. În loc de cunună eternă partidul național a luat hotărârea ca suma adunată să se destineze spre un scop național-cultural. — G. T.

Închelarea anului școlar al școlii civile de fete „Vasile Stroescu” din Arad. Azi a avut loc în Arad în prezența unui public foarte numeros din localitate și din alte localități din țară, încheierea festivă a anului școlar la școala civilă de fete „Vasile Stroescu”.

S'a observat foarte mult absența P. Sale episcopului Ioan I. Pap.

Serbarea s'a deschis printr-un frumos imn școlar de Kiriak, cântat de corul elevelor. Corul elevelor a mai cântat cu multă precizie și cu o dulce drăgălășenie „Ce te legeni codrule” de Vorobchievici; „Codrule Măria-Ta” de T. Popovici și „Pe-al nostru steag” de Porumbescu.

La pian au cântat foarte bine: eleva Cornelia Petrovici, „Floricele”, potpouriu național de I. Paschill; Livia Roșculeț, „Scenă pastorală”, de Elinescu și Eugenia Robu, „Impromptu” de Chopin.

Eleva Iuliana Cărăbețiu a declamat cu mult simț „Lupta dela Rovine” (Satira III.) de M. E. minescu. Publicul prezent a răsplătit cu aplauze sgomotoase și îndelungate frumoasele producții ale elevelor școlii noastre civile.

Directorul școlar, d. Victor Stanciu a vorbit foarte frumos despre Eminescu — mănă fiind a 25-a aniversară dela moartea marelui poet —, a arătat apoi marea importanță a școlii în educația unui popor și, în cazul prezent, menirea sublimă a școlii de fete în creșterea națională a viitoarelor mame române. În sfârșit d. director în cuvinte călduroase mulțumește tuturor acelor cari cu obolul lor au sprijinit în anul curent școala de fete și mulțumește numerosului public pentru dragostea și iubirea dovedită prin prezența lor față de năzuințele frumoase ale acestor școli.

Școlile de cadeți. Aflăm din Sibiu, că anunțările pentru primirea de elevi în școala de cadeți de acolo, una dintre cele mai bune din monarhie, în anul acesta lasă mult de dorit, atât ca număr, cât și ca calitate a tinerilor cari se prezintă pentru îmbrățișarea carierei militare. Căci, mai ales de când cu cazul Redl, în cercurile conducătoare ale armatei noastre, se pune mare pond pe creșterea familiară a viitorilor aspiranți la gradul de ofițeri în armata noastră. Și cu tot dreptul. Căci baza caracterului se dă în familie și caracterul unui militar e poate de mai mare valoare în timp de pace, sau tot așa de important ca și în vreme de campanie. Inteligența cea mai rafinată nu poate înlocui caracterul, de care în prima linie are nevoie o armată, care nu se poate bizui numai pe puști și tunuri, ci trebuie să se încreadă și în devotamentul absolut și în fidelitatea nealterabilă a ostașilor ei...

Dar tocmai în acest scop patria e datoră, ca să asigure existența și viitorul fiilor patriei, cari din cea mai fragedă etate se dedică apărării țării. Și simptomaticele informații ce le primim dela Sibiu, confirmă prevederile deputatului nostru *Alexandru Valda*, care bine de curând a ținut să pledeze în parlamentul țării pentru îmbunătățirea stării materiale a ostașilor noștri. Și vorba lui n'a fost luată în seamă de cei ce ar voi să fortifice Ardealul, fără ca mai întâi să întărească calitativ și cantitativ forța noastră armată. Semnele se arată. Fiii patriei, nu vorbim de Români, căci nu numai ei, cari până acum se îmbulzeau cu dulumul, ca să fie primiți de elevi militari, dar peste tot, zicem fiii patriei, tinerele vârstare ale atâtor neamuri din monarhie, azi preferă ori ce altă carieră decât cea militară. Pentru ce? Pentru că — s'o spunem pe sleau: — *Tisza* vrea să fie mai ocoș ca și A. S. I. și R. arhiducele moștenitor al tronului habsburgic *Francisc Ferdinand*, care nu se amestecă în politica dlui Tisza, însă domnul Tisza ține să-l pună bețe în roate în treburile de conducere ale armatei comune, pe care Altea Sa are încredințarea Maj.

HOTELUL SAVOY BUDAPEST, VIII., József-körut 18.

Hotel modern, cu aranjament nou, încălzire centrală, apă caldă și rece în fiecare cameră, lift ziua și noaptea. — Sub conducerea personală a lui

Rendes Szidor.

Amere cu un pat dela 3 coroane în sus, cu două paturi dela 5 coroane în sus, socotind aci și încălzirea, luminatul și serviciul

Nou sistem pensionar, proviziune la o zi pentru 4 coroane.

La petrecere mai îndelungată se dă favor.

(Go 2008)

Cameră pe lună pentru 80 coroane.

Sale împăratului și regelui nostru apostolic să le conducă ca șef autorizat al forței militare din monarhia noastră.

Armata monarhiei noastre nu este o chestie de rezort intern, și noi Românii nu vom permite, măcar de am ști că d. Tisza ne-ar interna pe toți câți suntem, în pușcăriile statului (de-o așea loc pentru 4 milioane), nu vom permite, ca vulturul cu două capete, de pe stindardul negru-galben să se plece cu închinăciune celui roș-alb-verde, de dragul vanității maghiare, căci până ce monarhia este una și indivizibilă, și unul și același monarh e împărat și rege peste ea, un jurământ ne leagă de oastea lui întreagă!

In hoc signo vinces! Și în acest punct nu admitem nici un solu de tratative! Dovadă de caracterul nostru este încă sângele, ale cărui urme se mai văd pe stindardele negre-galbene! Steagul roșu-alb-verde — însă e pătat de un sânge, ce și azi mai clocotește înfundat, dar fără de putere de o ură seculară, și viziuni himere.... — *Un vechiu glotaș.*

Știre medicală. D. Dr. med. univ. Tămășdan specialist în dantistică a călătorit pe mai multe săptămâni din Arad. (Ta 2230—3)

x Carabine Manlicher de Schönau. E îmbucurător dacă în sfârșit se găsește un stabiliment cinstit și recunoscut unde se poate procura cele de lipsă. Un astfel de stabiliment renumit este cunoscuta fabrică de arme soc. pe acții din Stiria, adică carabinele Manlicher de Schönau. Aceste fabricate ocupă un loc de frunte între puștile de vânat cu repetiție, — Winchester și Mauser germane etc.

Carabinele Manlicher de Schönau se execută în 4 feluri de calibre, pentru ca să poată satisface tuturor pretențiilor, și anume, model 1903 de cal. 6½ milimetri, care are o roșanță cel puțin egală celor mai bune arme din străinătate.

Pentru vânatul porcilor și a altor sălbătăciuni, și anume, cerbi, urși.

Pentru acest vânat se recomandă calibr. mare 1905 de 9 mm., sau azi cel mai căutat model din 1910 e cal. 9 și jum. mm. Numeroase armate din Europa și America sunt provăzute cu arme de acest calibr.

Cunoscutele pistoale de Stiria sunt executate în această fabrică.

x Nadler és Dr. Schönfeld fabrică de orloage pentru turnuri, Budapesta VIII. Prater 9. O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați diferăază cele mai perfecte orloage pentru turnuri, cu pret redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltulala proprie. Ia garanție pentru orloagele livrate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru. (N 2126)

Fîind chiar acum timpul împlătului, Vă atrag atențiunea asupra faptului, că cea mai mare fabrică din Budapesta are anul acesta prea multe batoze (dube) de 720 până la 1000 mm. și le-ar vinde cu preț foarte moderat și pe lângă garanția mare. Vă servește și cu motoare, mașini cu aburi etc. tot cu preț moderat. La dorință Vă trimite cataloage.

AVIZ CĂTRE PUBLICUL ROMÂN. Cunoșcând multe lipsuri ale poporului nostru dela sate, am deschis în Budapesta un *Birou de informații* ca în felul acesta să stau în ajutorul publicului român în ori care afacere ce se ține de Budapesta.

Dau informații referitor la rugărilor înaintate ministerului ori Curiei. Urgitez rezolvarea lor și rog rezolvare favorabilă. Mijlocesc împrumuturi ieftine pe amortizare și vânzări de moșii și păduri.

Cine vrea să-și cumpere locomobile, motoare, moară, mașini de împlăt mănate cu locomil, cu motor, cu cal ori cu mână, mașini de sămănat grâu, de cosit grâu, ori larbă, pentru adunarea

fânului ori despolarea cucuruzului, pluguri etc să îmi scrie mie căci gratuit îl recomand fabrici de unde își poate cumpăra toate aceste pe rate și cu prețuri mai ieftine ca la agenturi iidovești. Scopul meu este ca țărânul român să-și cumpere marfă bună din mâna primă și cu garanția mare. Să vă feriți de firme cari nu sunt fabrici. Să vă feriți de agenți iidovi căci vă înșeală.

Vă recomand o invenție nouă: o morișcă cu 2 petri și sită mănătă cu mâna care face 100 kg. lăună la zi. Prețul e 320 cor. pe rate.

La dorință trimit gratuit planuri de mori și catalog ilustrat despre toate recvizitele economice.

Cu stimă:

L. OLARIU.

Budapest, II., Margit-körut 11.

x În atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelman pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3 ori pe zi, înainte de mâncare, câte o lingură cafea. **Prețul 2 coroane.** Pregătește și expediază: **Eugen Mittelman, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhíd-u. (Mi 1621)**

x Căruia îi lipsește necesara mișcare a corpului la acela în curând se ivește lipsa de apetit, după mâncare perturbații în mistuire, boli îndelungate de stomac, incuieri tenace, boală de ficat și hemoroizi. Aceste boale le vindecă **apa amară naturală FRANZ IOSEF**, dacă în câteva săptămâni dimineța pe nemâncate, sau seara înainte de culcare beți în fiecare zi câte un pahar. Revista medicală londoneză „Lancet” a analizat această apă și a ajuns la convingerea că această apă merită recunoștință. De vânzare în farmacii, drogherii și băcănii. (Hi 1867)

ORONICA SPORTIVA

Două zile mari: 28 și 29 Iunie st. n.

Răpesc un moment din desvoltarea repede a sportului românesc!

Acum Duminecă după masă orașul Timișoara va avea o mare serbare sportivă. Această serbare ne interesează și pe noi din motivul, că în ziua aceasta 11 tineri români vor lupta pentru fala numelui nostru. Acum un an clubul orașului Timișoara „Tac” a avut o măsurare de football cu echipa României, pe care a învins-o în raport de 3 : 1. Însă ai dracului Românii au fost în clipa aceea... căci când li s'a ținut o vorbire în Timișoara în limba românească, n'au știut să răspundă nimic. Atunci a ieșit la iveală, că dintre cei 11 „români” 9 erau englezi iar 2 nemți. Publicul românesc înșelat s'a răcit față de sport și numai astfel ne putem închipui, că în Timișoara, unde sunt atâția Români până azi încă nu este club sportiv românesc. Această blamă adusă de footballiștii de mai sus dorește s'o șteargă echipa combinată din cei mai buni footballiști români din Ardeal Duminecă și Luni în Timișoara. Echipa aceasta care va lupta Duminecă cu „Tac” (Temesvári atletikai club) și Luni cu „Tfc” (Temesvári football club) e compusă din jucătorii următori:

Tripa

Rusu — Pădureanu

Ferdinand — Lisandru — Ilisie

Belu — Nichin — Câmpian — Iancu — Gruescu

Între jucători găsim pe simpatici membri ai „Oloriei” și ai echipei „Petru Maior” întâlniți cu Români cari până azi au jucat în cluburi ungurești. Lupta va fi însuflețită, căci se dă între două națiuni cari sunt opuse pe toate liniile și acestor jucători le va prinde bine dacă în marea publicului de Duminecă vor auzi strigăte românești de încurajare și nu numai expresii de ură, de cari nu vor fi lipsiți din partea publicului sovinișt.

Sper că inteligența română din Timișoara își va ține de datorință să asiste la aceste lupte, pe cari le dau primii propagatori ai sportului național!

Deci la revedere Duminecă pe terenul „Tac”.

Cifre impunătoare. — Sportul în Germania.

Tara asta a sânguinței și a ambițiilor e o țară care are azi cele mai multe fabrici și cei mai mulți sportiști în Europa... Un parlament ideal, o armată exemplară și un sport al maselor, în scurt timp va întrece și Anglia mama sporturilor.

Săptămâna trecută s'a ținut adunarea generală a federației de football în legendarul oraș Magdeburg. Din hotărârile și lucrările acestei adunări pe noi ne interesează numai suma emisiilor cari fac 1893 de înșl. Din toate centrele de football din Germania a luat parte câte un membru, și astfel să nu ne mirăm, că această țară în scurt timp va domina și în football precum dominează azi în politică.

La olimpiada din 1916 lumea sportivă va întâlni la Berlin un popor care a făcut minuni în anii din urmă... La început footballul în Germania era desconsiderat pe deplin, azi un moștenitor de tron pune premii și asistă la emulație în aceeaș țară! În 1 Ianuarie a. c. federația germană a avut 189.294 de footballiști înscrși (până azi numărul lor a crescut). Acești footballiști până în luna aceasta au făcut 70.000 de măsurări pe cele 9000 de terene legitimate. La cele 16 măsurări aranjate de federație și nu de cluburi, au participat 76.000 de oameni.

Vor fi oameni, cari vor timbra footballul de un joc dur, și se vor teme de el. Pentru aceștia aduc la cunoștință că anul trecut cvotientul de nefericiri din Germania a fost 0.21 (pentru 1000 de jucători).

Aletica are azi 140.000 de membri înscrși. Armata la indemnul împăratului în 6—8 Iunie va ține emulație primă și deși nu vor ajunge recorduri ofițerii în zilele acestea, totuș vor pune bază puternică unui curent nou și binefăcător. Poftiți o țară, într'adevăr fericită!

OLIMPIADA din 1920, se va ține la Budapesta, după cum s'a hotărât, la Paris, în zilele trecute.

Răspuns în chestia concursului dela Orăștia.

1. D. Felea a fost omis din greșeală, însă cunoșcând modestia dlui Felea, pot asigura pe d. părinte ortodox, că d. Victor Felea n'ar fi reclamat nici când locul al optălea și totodată cel ultim dintre scrimiștii, cari au fost admiși la lupta decisivă. Espresia de „candidat la șampionat” n'are loc, căci scrima are două măsuri: antedecisivă și decisivă... Că eu am omis din greșeală și nu din rea voință pe ultimul dintre participanți, cred că nu merită atâta sânge rău.

2. În ceea ce privește gimnastica punctul acesta a fost punctul cel mai slab și sustin și acum ceea ce am spus în raportul meu, cu care raport au fost mulțumiți chiar cei trei participanți.

Îmi pare foarte rău, că n'am fost înțeles ce vreau să exprim cu fraza: exerciții obligate pentru toți concurenții. Ca neînțelegerea aceasta să nu se mai ivească, țin a răspunde, că emulația de gimnastică la aparate se face în felul următor:

1. Fiecare club concurent numește o echipă care va face exerciții la aparate.
2. Fiecare concurent din aceste grupe e obligat a face un exercițiu pus de juriu.
3. Fiecare concurent dacă a pretat și ex-

„KRISTÁLY”
FABRICĂ DE SPĂLAT CU ABURI
CLUJ (KOLOZSVÁR).

Pachetare gratuită.
La lucrări de peste 10
coroane, expediarea se
face franco. (Ki 1548—53)

**Curățire și vopsire chimică
de haine în orice culoare.**

**Călcare lucie de gulere. Co-
mandele din proviață se execută repede.**

cutat pe deplin exercitiul obligat, are dreptul de a arăta un exercitiu special ales după plac.

Astfel se face gimnastică în Pesta, Viena și la olimpiadă... Că d. părinte află în fapt acest ceva ridicol, trece în sarcina domniei sale. Să răga la răspundere congresul sportiv ce se ține de prezent la Paris iar mie să-mi dea pace.

3. În ceea ce privește petrecerea: **Dănsul al doilea a fost ardeleana** atâta ajunge... Iar dorința de a mistifica dansurile noastre naționale cu sportul o trec cu vederea și mă mulțimesc a ruga pe d. părinte să cetească articolul meu din „Művészet” intitulat: „Dansurile la diferite popoare și individualitatea lor”. Va vedea că n'am meritat aluzia de răutate.

Adrian Suciu, stud. arhitect.

OBONIOA ȘCOLARĂ

Examenul dela școala gr. cat. pentru învățăceii de meserii și negustorie din Blaj.

La stăruința regretatului Dr. Bunea și a unor profesori inimoși în 1888/9 s'au pus bazele școlii de ucenici din Blaj cu caracter românesc și confesional. În primii ani cursurile le făceau gratuit profesorii dela liceu. În vara anului 1899 școala s'a pus pe alte baze. S'au înființat toate patru clase, conform legii și s'au numit doi profesori anume. În 17 Mai 1900 înaltul minister reg. ung. de comerț aprobă școala pentru învățăceii de meserii și negustorie înființată de consistorul din Blaj. Aceasta școală pusă sub direcțiunea profesorului pensionar Silvestru Nestor la început avea înscriși 40—50 ucenici. Astăzi numărul lor e 120. Între cari tipografi 3, librari 1, legători de cărți 2, mecanici 7, măsari 11, panofari 19, croitori 10, cojocari 6, măcelari 2, barbieri 1, franzelari 4, fauri 2, rotari 5, zidari 1, zugravi 1, morari 1, bărdasi 1. Lipsesc din sirul ucenicilor negustorii, de cari cât știm avem în Blaj un număr frumos. Știricind, pentru ce nu cercetează școala noastră, mi s'a spus, că în Septembrie pretura i-a trecut cu puterea la școala de stat din loc. Nu știm, ce poziție a luat direcțiunea școlii noastre față de acel ordin. Credem, că veneratul consistor a fost informat în chestie, și de sigur va lua măsurile cuvenite, ca aceasta școală de mare însemnătate pentru noi să nu fie știrbită în drepturile sale. Nu ne vine a crede, că direcțiunea școlii să nu-și fi făcut datorința în această privință.

Examenul final la aceasta școală s'a ținut Duminică în 17 Iunie în sala școlii de aplicație. S'au prezentat la examen 60 ucenici, curăței și îmbrăcați în haină de sărbătoare, încât nu se părea a fi ucenici. Examenul l-a condus directorul școlii prof. Silvestru Nestor. Au asistat: prof. G. Precup, presidentul Societății meseriașilor, cu membrii din comitet, apoi protopopul pensionar Nicolae Solomon, și un număr frumos de patroni și sodali.

Răspunsurile băieților, mai ales a celor, cari au cercetat școala regulat, au fost bune. Învățătorul Valer Ioan și profesorul de religie Dr. Ioan Coltor, sunt vrednici de laudă pentru zelul cu care instruează pe acești copii ai nimanului.

Examenul din ast an se remarcă mai ales prin lucrările expuse de ucenici în sala de examen. Comitetul Societății meseriașilor români din loc la propunerea presidentului încă în luna lui April a lansat un apel către toți patronii, a căror ucenici cercetează școala noastră, ca să lase pe ucenici să pregătească fiecare câte un lucru din fahul lor, pe care să-l expună cu prilejul examenului de sfârșit de an.

Apelul a avut rezultatul dorit. Dintre ucenicii, cari s'au prezentat la examenul din 17 Iunie. 49 au expus diferite lucrări, cu cari s'a învâzuit o mică și frumoasă expoziție. Aproape fiecare din ei după ce gâta cu răspunsul, avea să-și arăte și lucrarea sa. La ucenicii de năpărcari, măsari și măsari s'au remarcat lucrări executate bine și cu gust.

Umea asistentă a arătat un viu interes față de această expoziție folositoare.

Închizându-se cu răspunsurile din obiectele de învățământ, directorul școlii adresează ucenicilor cuvinte pârînfest, după cari urmează im-

părțirea de premii în cărți. Societatea meseriașilor și însoțirea economică „Plugarul”, au dat în acest scop câte 50 cor., din care s'au distribuit la fiecare elev cărți folositoare, și s'a învestit școala cu recvisite de desemn. După împărțirea premiilor în cărți presidentul Societății meseriașilor a relevat momentul nou dela acest examen: expoziția ucenicilor, care de sigur va stârni în ucenici râvna spre meșteșug și va trezi în sufletul lor năzuința de emulare. Societatea meseriașilor voină, ca acest bun început să prindă rădăcini și an de an să se desvolte tot mai mult a distribuit între ucenicii expozanți premii de câte 5, 3 și 2 cor. în sumă de cor. 200. Ne face o plăcere să felicităm pe conducătorul societății meseriașilor pentru aceasta fericită idee, care am voi să se înlăptuiască la toate școlile noastre de ucenici.

Toți cei ce au asistat la examenul acestei școlii, au rămas deplin satisfăcuți și s'au convins de marea importanță, ce are această școală pentru noi. Datorința noastră a tuturor este, să ne interesăm de bunul ei mers, și cei cu putere să-i dea tot concursul necesar.

Privitor.

Conferență. Vineri la 13/26 Iunie a. c. s'a ținut în Timișoara-Fabric conferența metodologică a învățătorilor gr.-or. rom. La ora 10 părințele Ioan Oprea adm. prot. a făcut chemarea duhului sfânt, la care act învățătorii au participat în corpore. Trecând la școala de fete pâr. I. Oprea deschide conferența, prin un discurs foarte instructiv. P. O. D. constată, că școlile tractuale și în anul acesta, ca în totdeauna s'au degajat exemplar de misiunea lor. Dă apoi cuvântul M. St. D. Petru Băran comisar consist., care asemenea aduce elogiile învățătorimii din tractul Timișorii. Cu o bărbătească seriozitate — dar nu uitându-și de sine — dl comisar arată greșelile observate, însoțindu-le de loc cu instrucțiuni. Dă dovadă pretutindenea, că își înțelege deplin misiunea, care culminează — nu în descoperirea defectelor, ci mai ales în aflarea remediilor pentru sănarea lor. Prea succesa sa pledoarie — uneori aspră — dar totdeauna sinceră, este acoperită de aplauze. În numele învățătorilor răspunde d. I. Leu dela Remetea, laudând atât pe șeful P. O. D. I. Oprea cât și pe M. St. D. P. Băran comisar, cari precum zice d-sa „fac din examene adevărate sărbători”. Adunarea le face ovațiuni. Dl Iosif Velcean învățător de stat în Timișoara ține apoi o prea reușită prelegere din desemn, prin care dă imbold învățătorilor adunați, să îmbrățișeze mai cu căldură acest mijloc de educațiune. Adunarea îl aplaudă. În fine luând cuvântul dl Nicorescu pres. reun. desp. Timișoara, conferența la comunicarea d-sale, dă autorizație biroului să stabilească punctul de vedere al despărțământului, privitor la viitorul congres învățătoresc, exmte ca delegați pe d. N. Nicorescu și I. Lucuța, dar promite ca la congres, să participe în corpore. — *Raportor.*

ECONOMIE.

Bursa de cereale din Budanesta.

(După 50 kgr.)

	— 27 Iunie.
Grâu pe Octomvrie	12.83
Grâu pe Aprilie 1915	12.98
Secară pe Octomvrie	9.27
Ovăș pe Octomvrie	7.55
Porumb pe Iulie	7.41
Porumb pe August	7.57
Porumb pe Maiu 1915	7.28

Park-sanatorium

BUDAPEST, VI, Aréna-út 84/b.

Városliget.

Desp. urologic, pentru suferinzi de boale de

rinichi — bășică

și postata.

Le 2058

Ultima oră.

DEMONSTRAȚII ÎMPOTRIVA MOSTENITORULUI DE TRON LA SERAIEVO.

Terminându-se manevrele în Bosnia, cliromul Francisc Ferdinand a sosit ieri în Sariaievo. Locuitorii au arborat demonstrativ drapele sârbești și croate. La intervenția poliției drapelele au fost îndepărtate. Ziarele sârbești și croate în numerele de azi publică lungi articole de protestare împotriva administrației.

DESMINTIRE.

Ziarul, „Magyarország” din Budapesta va publica în numărul său de mâine un antrefileu comentat tendențios, în care se atacă ziarul nostru și conducera partidului național român — ceea ce noi desmintim și înfierăm încă înainte de a vedea lumina tiparului.

CONTELE TISZA LA GESZT.

Ministrul președinte contele Tisza pleacă mâine dimineată la Geszt, unde va rămânea până Luni după amiazi.

RECOLTA DE ANUL ACESTA.

Ministrul de agricultură a edat astăzi un comunicat, în care se spune că ploile continue din ultimele două săptămâni au cauzat mari pagube în bucate pe toată întinderea țării. Recolta de anul acesta va fi mijlocie, de cumva nu vor urma și alte tempestăți.

CONSTRUIREA PODULUI ROMÂNNO-SÂRB DE PESTE DUNĂRE.

Ministrul lucrărilor publice d. Angheliescu va pleca mâine ca împreună cu delegații sârbi să ia ultimele dispoziții în chestia construirii podului de peste Dunăre. Podul va fi așezat lângă satul Tigănuși de pe malul românesc. Construirea lui începe în curând și va costa 50 milioane franci.

STRĂBATEREA ATLANTICULUI CU AEROPLANUL.

Se telegrafiază din New-York că acolo se lucrează pe capete la pregătirea „zborului deasupra Oceanului Atlantic” ce-l va întreprinde aviatorul Porte cu aeroplanul său. Acest aeroplan, care e provăzut cu patru motoare și are o putere de o sută de cai, a făcut cu succes un zbor de 30 de ore. (A. T. I.)

SITUAȚIA ÎN ALBANIA.

La Durazzo deocamdată e liniște, întrucât răsculații au primit să trateze direct cu Izmail Effendi, care a fost azi în tabăra lor și a adus vești bune. Dervis bey s'a supus cu toți ostașii lui.

În cercurile diplomatice din Paris se vorbește că proiectul Romnâiei, în care se propunea intervenția puterilor pentru pacificarea Albaniei — a fost refuzat de Rusia și Anglia; celelalte mari puteri l'au primit.

Poliția din Viena i-a interzis astăzi lui Gurschner să mai recruteze voluntari, însă cei înscriși până acuma vor pleca Luni la Durazzo, unde se vor echipa. Mâine după amiazi voluntarii vor ține o mare întrunire înainte de plecare.

Noaptea târziu primim știrea prin telefon, că consulul italian Avarna s'a prezentat în audiență la contele Berchtold, cerând să nu fie lăsați să plece voluntarii în Albania, ca să nu dea prilej la complicații internaționale.

Totodată se anunță că situația în Albania e cât se poate de optimistă.

ȘEDINȚA DE CINCI MINUTE A CAMERIL.

Astăzi camera a ținut o ședință de cinci minute, la care s'au prezentat în total 35 persoane, mai mulți miniștri și secretari de stat, decât deputați. S'au citit câteva noi proiecte de lege cari au fost primite cu aplauze frenetice de puținii deputați guvernamentali. Proxima ședință se va ținea Marți înainte de amiazi.

Redactor responsabil: Constantin Sava.

Declarație*).

Subscrisul **Romulus Luczay**, învățător gr. cat. locuitor în Nagycsanád, prin aceasta mă rog de iertare dela domnii Hugo Nenich și Nandor Egrl și dela ceilalți domni cari au fost în societatea lor; pentru că în 31 Decembrie 1913 m'am prezentat la petrecerea filantropică ținută în ospătăria mare din Nagycsanád, pe Domniile lor i-am conturbat și le-am câștigat neplăceri.

Pe calea aceasta mă rog de binevoitoarea lor considerare și din nou mă rog de iertare.

Nagycsanád, la 6 Maiu 1914.

Romulus Luczay
învățător gr. cat.

*) Pentru cele publicate la acest loc redacția nu primește nici o răspundere.

„Aurora“

Institut de credit și economii, în Baia-Mare.

CONCURS.

„Aurora“ institut de credit și economii societate anonimă în Baia-Mare (Nagybánya) publică concurs pentru întregirea postului de **contabil** și a celui de **practicant** cu termin până la 15 Iulie n. a. c.

Contabilul va primi:

Salar anual fundamental: Cor. 2000.—

Adaus de scumpete: „ 240.—

Bani de cuartir: „ 400.—

Practicantul va primi salar anual: Coroane 1080.

Referenții au să documenteze, că au absolvat școala comercială, că posed pe lângă limba maternă și cea germană, eventual și maghiară și sunt deplin sănătoși.

Dela reflectanții la postul de contabil, se cere praxă de bancă pentru a conduce independent contabilitatea.

Cei aleși vor intra în funcțiune îndată după alegere.

Baia-Mare, la 24 Iunie 1914.

DIRECȚIUNEA.

(A 2227)

„Orișana“

Institut de credit și de economii societate pe acții în Brad (com. Hunedoara).

CONCURS

Pentru ocuparea unui post de funcționar la centrala institutului din Brad se publică concurs cu terminul de 14 Iulie st. nou 1914, pe lângă următoarele emolumente: salar fundamental anual 1200 cor., 15% adaus de scumpete după salar, 300 cor. bani de cuartir la an și tantiemă statutară. După un an de probă respectivul va fi definitivat, înscris la fondul de penziune al institutului și i-se vor acorda 5 cuinovenale la 10% după salarul fundamental.

Dela reflectanți se recere, ca să fie absolvați o școală comercială cu examen de maturitate și să aibe praxă de bancă. Cei cu cunoștințe de limbi vor fi preferiți.

Cererile însoțite de atestate în original sau copie legalizată sunt a se înainta subsemnatei direcțiuni, iar postul este a se ocupa îndată după alegere, sau cel mai târziu la 1 August st. n. 1914.

Brad, la 26 Iunie 1914.

DIRECȚIUNEA.

(Ci 2228)

Pământ lesne de vândut.

În hotarul comunei Felminiș cale de 2 ore cu trăsura dela stația Tornaova și tot 2 ore cu trăsura dela Borosșebes, comitatul Arad, se vinde în mic și mare 700 jughere mici de pământ arător și fânaț a 1200 stânjeni pătrați cu rod cu tot, jugul cu 400—500 cor.

Pământul e roditor, nesitios, apă nu stă pe el, foarte bun pentru grâu, cucuruz și ovăs și foarte acomodat pentru VIE, căci produce vin foarte bun, zace pe delușele, loc dâmbos.

Din pădurea apropiată se capătă foarte le-sne lemne pentru aș edifica cumpărătorii căși, și se capătă și în sat loc de edificat.

Cumpărătorul trebuie să plătească un pătrar din preț în bani gata, trei pătrare se poate pre-lua în datorii.

Cine plătește prețul întreg are favoruri și întâietate.

Deslușiri dă preotul George Voștnar, Felminiș (posta Feltót) și Dr. Emil Montila advocat în Șiria (Világos) comitat. Arad.
(Mo 2224—2).

Se caută

O domnișoară

la copii de 4—6 ani. Se pre-tinde cunoașterea limbei ro-mâne și maghiare eventual și germâne. — Informații se primesc la Administrația „Românului“.

(Co 2218)

Se primesc

2 învățăței

într'o prăvălie românească din Arad. Doritorii să se adreseze la adm. ziarului.

(Se 2229)

De închiriat

O locuință

cu trei camere cu începere dela August. Közép-utca 13.

(Te 2220)

STABILIMENTUL DE HIDROTERAPIE

și cură fizică-dietetică al doctorului

LAZAR POPOVICI

WIENA, XIII (Hietzing) str. Eduard Klein nrul 33.

În imediata apropiere de parcul împă-rătesc Schönbrunn. Po 2101

Prospecte și deslușiri gratis.

S'a
deschis

!

în Arad
în casa-Löcs din
colțul străzii Salacz

magazinul
de modă

Németh

unde se pot căpa
cele mai noi și mai
moderne

pănuri de vară p. haine.

Asortiment bogat
Prețuri convenabile

Roagă binevoitor sprijin

Németh
magazin de modă

(Ne 2215)

JOHN PAPP

IST DIPLOMAT

leul Silvaniei

(Magyarország),

ny János-utca 1.

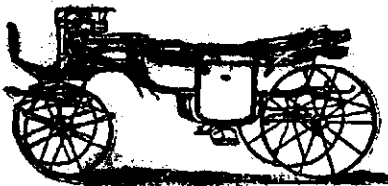
...cătă coroane de aur și platină, șiruri com-
te de dinți în cauciuc și celuloză, apoi dinți
ficiali fără de pod și cari nu se scot din gură,
te potrivii pentru a putea mânca pe ei și
înlocuiesc deplin dinții naturali. Vindecă
și rădăcini bolnave, execută plombare de
dinti cu aur, platină, argint, porțelan și cu
mai nou dinți. Stele cari pot fi schimbate,
cari se potrivesc și la poduri cari nu se scot
cari.

Po 1802—15

Prima fabrică de trăsuri, cu instalațiuni
de mașini este a lui

Kovács István

Magyar-Józsefváros, str. Fröbel nr. 58.
(Casa proprie).

Fabricant de trăsuri și autocaroserie,
trăsuri postale reg. ung. și mehanismelor mi-
litare. — Mare depozit permanent de tofelul de
trăsuri și calose noi și folosite. — Atelier de
reparatură. — Atelier de fărâșie, rotarie și de
lustrat. (Ko 1984)

Dr. Werner Sándor

foat medic al Institutului röntgenist
dela spitalul Szent István din Budapesta

**Institut de cură Röntgen
și laborator chimic.**

TRATAMENTE: la boala de piele, ecema cro-
nice, cancer de piele, ofică de piele,
etc. boala de strat, flori albe, infli-
amații supuratoare etc. etc.

TRANSLUMINARE: (transluminare și fotografie)
schimbările în plămâni, inimă, sto-
mac și intestine, în oase, și înche-
ieturi, röntgenizarea stărei bolnave
a dinților, etc.

adresa Szabadság 2., etajul II.
(We 2228)

STEFAN REGEL

măestru faur

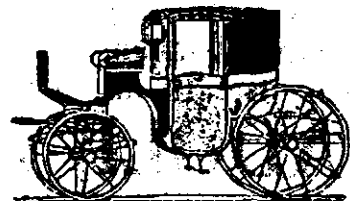
Lugos, Str. Buziașului Nr. 30. (Casa proprie)

Ofer on. public bogatul meu magazin de tofelul de
bârje, drocare și tofelul de trăsuri țărănești.

CATALOG
livrat de trimite
grat și franco.

(Re 1986)

Prețuri ieftine.

Lucrările de faur,
reparările tră-
surilor și alte
lucrări în această
branșă se exe-
cută în mod
artistic.

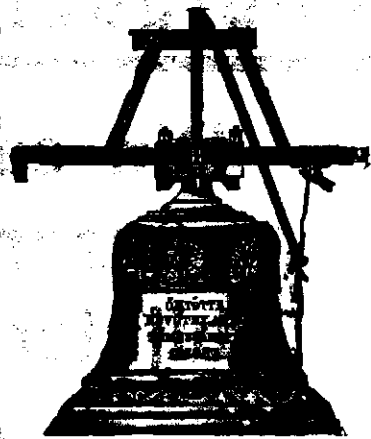

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

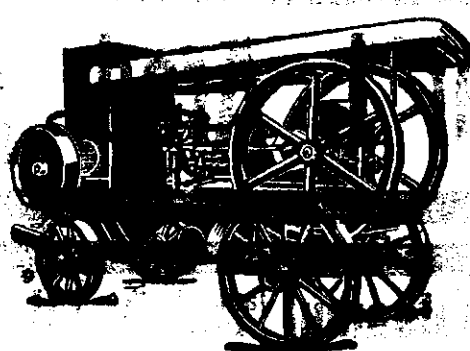
Tunări de fier: — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alii

**Fiul lui Antoniu Novotny, Timișoara-
Fabric.**

Se recomandă spre pregătirea clopotelor noi, precum la turnarea de nou
a clopotelor vechi, spre facerea de clopote intru, armonizate pe ga-
ranție de mai multă ani, prevăzute cu adunări de fier bătut, sanțușe
spre a le întoarce în ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt
bătute de o latură fiind astfel scutite de crepare. — Sunt recomandate cu
deosebire **CLOPOTELI GAVRILE**, de dișul inver-
tate și prevăzute în trei multe răsuri, care sunt prevăzute la partea su-
perioară — ca violina — cu zăuri ca figura S și au un ton mai intensiv,
mai adânc, mai împede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât
cele de sistem vechi, astfel că un clopot puternic de 300 kg. este egal
în ton cu un clopot de 450 kilograme patenat după sistemul vechi. —
Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de amestătoare,
— spre pregătirea clopotelor vechi cu adunări de fier bătut — ca și
spre turnarea de toate de metal. — Prețurile sunt foarte mici și gătite.

**Fabrică
de mo-
toare cu
gaz în
Drezda
soc. pe
acții mai
năinte
Moritz
Hille.**

Cea mai veche și mai mare fabrică de
motoare cu gaz în germania-centrală.

Agentură principală: **KALMAR ERNŐ**, mașinist
diplomat

BUDAPEST, VI, Podmaniczky-u. 4. Telefon 22-75.

Motoare în orice mărime. — Motoare cu benzină, gaz,
petrol, olein brut, gaz terestru, Diessel și absorbitoare.
Prospecțe și trimiterea inginerului la fața locului gratis.
(Ke 1592)

**BANATORUL ȘI HIDRO-
TERAPIA ISTVÁN-UTI**

TELEFON: 31-01

Din nou zidit, cel mai modern aranjat
institut particular de cură pentru sufe-
rinzii de boale chirurgice, interne și de
nervi. Cură hidroterapică și pentru bol-
navi externi. Cură magnetică Arsonvali-
zare. Tofelul de tratamente electroterape-
tice. Băi de apod carbonic. Băi solare.
Gimnastică suedeză. Röntgen.

Prim-medice-director:

Dr. VIKTOR DAPSY de DAPSY, operator.

Prospect.

Budapest, VII., István-út sarok (E 2225)

Prețuri
ieftine!

(Ba 2207)

Garanță
pe 10 ani

Mașină familiară de cusut Cor. 75
Mașină de cusut cu luntro
rotundă . . . Cor. 130
Mașină bobbin central. . Cor. 140

Pentru plățiri în rate
cu 12% mai scump.

Biciclete, gramofone, părți
separate la acestea. — Prețuri
de fabrică, cu garanță. — Nu-
mai articlii de primul rang.

BAUMGARTEN GÉZA, Marosvásárhely.

**Ceasornice,
Bijuterii,
Gramofone, Plăci.**

Chiar și pentru
plătiri în rate.

Ceasornice „Strap”. Zala 5 cor. în sus, lașă-litere 88
fieri. Lunet nou receptiv de plăci. Mare magazin de
articlii pentru sport și lampă electrică pentru buzunari.
Pentru clasornicele și gramofonele noi se dă garanță
de 10 ani, iar pentru reparații o garanție de 5 ani.
Atelier de reparații pentru ceasornice, bijuterii, gram-
foane. Schimb de aur și argint adrobli. Tăci
József. Cronometru și orologier artistic, Székely
(Székely) Dugonics-tér Nr. 11. Numeroase scrisori de
recomandare. Prețurile sunt foarte mici. Permanent non-
știi de plăci românești.

OLIVIU PASCU

Inginer diplomat

Orăștie-Szászváros

Strada Berilului numărul 8.

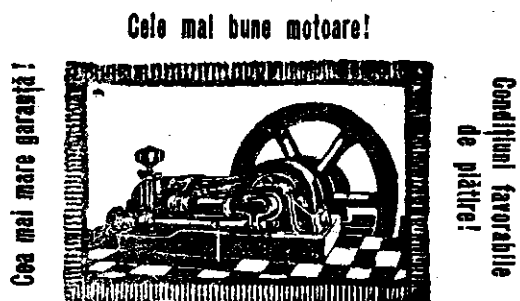
Îndreptinde ori-ce lucrări tehnice și anume: măsurări de pământ, de păduri,
parcelări, corecții de botar, brazde, câi și desemnări de mape și schițe.
Pregătește planuri și preliminare privitoare la orice fel de clădiri și alte
lucrări; edificii vile, case de locuit, clădiri economice, platforme și poduri de
betonarmat, șosele, trăsuri noișale, trăsuri economice și industriale, canale,
apaducte, jilipe, etc. — Interesații sunt rugați a se adresa cu încredere
firmei care cu plăcere le va sta la dispoziție!
(Pa 1061—52)

Desfacere de prăvălie permisă prin lege.

Din cauza închiderii prăvăliei se pun în vânzare cu prețuri foarte convenabile bijuterii de aur, argint, nestemate. Aranjamentul se vinde ieftin.

Fa 2153

Farkas Streicher J. Arad, piața Tököly nr. 1.

Cele mai bune motoare!

Cea mai mare garanție!

Condiții favorabile de plată!

RENUMITELE

MOTOARE DIESEL veritabile „Körting”

executate pentru a fi vertical și orizontal.

Motoare absorbitoare de gaz și benzină.

Garnituri de îmblățit cu locomobile cu benzină și ulei brut. — Automobile cu benzină.

Noutate surprinzătoare!

MOTOARE CU ULEIU BRUT

cu conduct cruciș.

Gellért Ignác és Tsa

BUDAPEST, V., Koháry-utca 4.

Cereți prospect gratis. (Ke 2123)

Balsamul farmaci-
stului A. THIERRYAllein echter Balsam
aus der Schützengel-Apotheke des
A. Thierry in Pregrada
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

e veritabil numai dacă are
marca de scutire călugărească.
Are efect excelent la boalele or-
ganelor de respirație, tuse, im-
băloșare, răgușală, catăr de gât,
boale de plămâni, lipsă de apetit,
mistuire neregulată, boale hote-
rice, influență, căcei în stomac,
etc. etc.

12 sticle mici, sau 6 sti-
cle mari, sau 1 sticlă
mare pentru călătorie
6 cor. 60 fil.

Alifia Centifolia

a farmacistului

A. THIERRY

are efect excelent contra oricărui răni învechite din cancer,
inflamații, aprinderi, carbunculi, pentru îndepărtarea obiectelor
străine, face de prisos operațiunile dureroase, împiedică
inveninarea sângelui. 2 tegle 3 cor. 60
fil. trimițându-se banii înainte sau cu
ramburs. — De vânzare în Budapesta la
farmacia TÖRÖK I. precum și în
cele mai de seamă farmacie din țară.

În cantități mari în drogherie: Thal-
mayer és Seltz, urmașii lui Koch-
meister, Radanovits Testv. Unde nu
se găsește să se ceară direct dela pro-
prietarul: Ke 2030

A. THIERRY, farmacie la „Ingerul

păzitor” Pregrada (lângă Rohitsch).

La comenzi mai mari se acordă rabat considerabil!

PENTRU CA SĂ CUMPĂRAȚI
„PIANURI”

nu trebuie să mergeți la BUDAPESTA, la

„TRISKA”

se pot cumpăra cu prețuri favo-
rabile. În localitate introducerea
pe timp de un an o face gratis.
În provincă: expediază pianuri
cu porto și pachetare gratis.

TRISKA J.

CLUJ (KOLOZSVAR),

str. Bartha-Miklós nrul 14.

Sanatorul Dr. Mann

Arad, str. Kazinczy 10. :: Nr. telef. 532.

Se va deschide în 15 Iulie n. Institut de cură aranjat conform celor mai stricte pretențiuni al științei medicale moderne, care în urma poziției sale e absolut scutit de sgomot și de praf. Toate camerele bolnavilor răspund spre o grădină frumoasă. Terasă închisă și deschisă. Sală excelentă de operații, camere aparte, laborator Röntgen, — chimic și — microscopice.

Fiecare bolnav își alege pe medicul curant.

Inspecție medicală în permanentă. Prețuri moderate. În sanator se primesc pentru cură — afară de alienați și de cei cari suferă de boale inficiante de puroae, precum și slăbănogi în urma boalelor cronice — orice altfel de bolnavi. Anunțări se fac dela 1 Iulie n. Detalii dă cu plăcere prin telefon sau în scrisoare.

(Ma 2214)

Dr. ADOLF MANN.

Pictură pe sticlă și atelier mozaic

pentru biserici și alte feluri de clădiri.
Adjustare cu sticlă decorativă în stil ANTIC și
MODERN în cadru de ARAMĂ și PLUMB, cu
prețuri convenabile execută

RUHR és SPITZ

Budapest, VIII., Liliom-u. 28 sz.

Proiecte și prospecte gratis.
(Ru 1929—60).

MENZEL K. C.

fabrică de plăci pentru acoperit, — ciment de
lemn, — asfalt și plăci de izolare **POZSONY**.

Birou în Budapesta: VII., Erzsébet-körút nr. 13.
Reprezentant: **SÁNDOR ARNOLD**.

Inf. 1696 POZSONY. Decorat cu 25 dipl. SZOMBATHELY.
Telefon „József” 41-01.

Placă ancorată brev. e cel mai bun material de izolare al se-
colului. — Execuție de pardosire cu asfalt, acoperire și izolare.

„Ruganit”, placă de piele pentru acoperit fără miros.

Execută tofelul de lucrări de asfaltare, acoperire, izolare etc.
cu specialitate. (E 2029)

PREMIAT CU MARELE PREMIU GRAND PRIX.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele să folosească
crema americană, pudra americană și săpunul american,
care depărtează de pe față și de pe
mâni orice fel de pete, și întrece toate
mijloacele de acest fel întrebuițate
până acum. Se capătă la: :: :: ::

Apoteca Sfântul Gheorghe în Oravița.

Prețul unui borcan de cremă americană
1 cor. Prețul pudrei americane 1.50 cor.
Prețul săpunului american 1 cor. În contra
durerii de dinți mai bune sunt picăturile
americane. Prețul 1 cor. :: :: (Ce 1754)

(I 2140)

„Cea mai frumoasă lumină”

o dă gazul acetylen, pentru care recomand aparatele mele
de cea mai simplă construcție, fixate sau transportabile
(sistem uscat). Celor cari au aparate Beaugid le dau pentru
aceste în schimb aparatele mele de acetylen, transportabile
și patentate, umplute cu 5 kgr. carbid, ceea ce corespunde
la 8 flăcări pentru luminatul în casă. — Aceste aparate nu
sunt supuse nici unei comisii ale autorităților. Aparatele
mele cu carbid crămit dau o lumină de 50% mai ieftină
decât cele cu carbid Beaugid. Acord garanția cea mai sigură,
deoarece nu pretind nici o plătire anticipativă. Am referen-
țele cele mai bune și servesc bucuros cu preliminar de spese.

INCZE FERENCZ

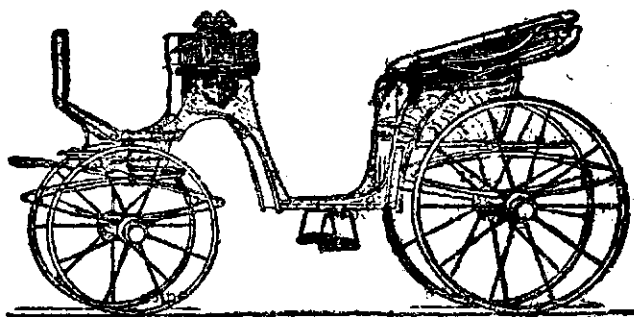
ORAVICZABÁNYA. (Ungaria de sud).

Intreprindere de acetylen cu brevet. — Fabrică pentru aparate
de acetylen cu brevet. — A fost distins la toate expozițiile.

SZABÓ TESTVÉREK

fabricanți de trăsură **ARAD** piața Boros Béni 18.

Prețurent ilustrat
gratis și franco.

Prețurent ilustrat
gratis și franco.

Sa 2186

Aducem la cunoștința on. public din Arad și provincă, că vechiul nostru atelier pentru
fabricarea trăsurilor din strada Kápolna, care se bucură de un bun renume, l-am
mutat în piața Boros Béni nr. 18. Execută tofelul de lucrări în aceasta branșă,
tofelul de trăsură moderne cu corzi noi și fără corzi, și anume: trăsură de gală,
comerciale și pentru economie, precum și repararea lor. Trăsură veche le schimbăm
cu trăsură noi pe lângă condițiuni convenabile. — Roagă binevoitor sprijin:

Szabó Testvérek, fabricanți de trăsură Arad, piața Boros Béni 18. În apropierea gării
trenului de Podgorie.

IN ATENȚIUNEA CĂLȚUNARILOR!

Cele mai frumoase și mai bune fețe pentru ghetă și pentru cisme și achizite pentru ghetă mai bine și mai ieftin se pot procura de la:

Dacă dorești să ai ghetă bune și comode dar și elegante, pe lângă prețuri foarte moderate, atunci să te adresezi cu încredere firmei:

WEIDNER JAKAB, fabrică de fețe pentru ghetă — călțunar pentru domni și p. femei
Lugoj, str. Széchenyi. :: Telefon: 87. :: Preț curent gratis.

Puștile de vânat Mannlicher-Schönauer sunt incontestabil cele mai bune puști cu repetiție.

K. 225, s'a atins cele mai mari pretențiuni cu Munițiune 1912. Încărcătură mai puternică. — Praf de pușcă numărul III.

Se poate comanda de la reprezentanța generală pentru Austro-Ungaria:

JOH. SPRINGERS ERBEN
k. u. k. Kammerlieferanten, WIEN, I., Graben 10.

E 2078

Alifie „Mágnás” p. față:

singurul mijloc cosmetic nevătămător, contra sgrăbunțelor, despoierii pielei, petelor din față, crepătură pielii, roșatei și contra tuturor boalelor de peie. După întrebuințarea unei singure tegle dispar sbârciturile feței. Prețul 1 tegle 1 cor. 50 fileri. Pudră „Mágnás” (în 3 culori) 1 cutie 1 cor. 50 fil. Săpun „Mágnás” 1 cor. 20 fil.

Cosmetic „Mágnás” pentru mâni: foarte folositor pentru calfelarea mânilor roșii, dejerate, crepate, aspre și sbârcite. E de prisos a se mai întrebuința glicerina și vaselină, deoarece efectul cosmeticului „Mágnás” e singur și acest cosmetic poate fi întrebuințat și ziua. Prețul 90 fil.

„Antipertussin”: mijloc excelent contra tusei și răgușelii, respirației grele, catarului tusei măgărești la copii — Prețul 1 cor. 80 fileri.

Spirit „Prima”: mijloc excelent contra reumei și podagrei, durerii de cap și de dinți. După 1—2 întrebuințări are efect sigur. — Prețul 1 sticle mari 1 cor. 50 fileri.

Spirit „Cappilloform”: singurul mijloc excelent contra căderii părului. — Prețul 1 cor. 50 fileri.

„Deutoform” apă pentru gură: cel mai bun mijloc contra mirosului rău de gură și pentru împiedecarea stricărei dinților. Prețul 1 cor. 50 fileri.

Balsam de Ardeal pentru stomac: mijloc excelent contra durerilor de stomac, lipsei de apetit, incuierii scaunului, stomacului stricat și boalelor de stomac. — Prețul 1 cor. 50 fileri.

Vopsitor pentru păr: în culoarea neagră, întunecată și brunată deschisă, mijloc excelent și durabil, nu murdărește albiturile de pat — Prețul 5 cor.

Regenerator pentru păr: redă părului cărunț culoarea originală. — Prețul 1 cor. 20 fileri.

Contra ciumei de porci: precum și în contra tuturor boalelor porcilor, cel mai excelent medicament, recomandat de către medici, este pravul de Ardeal pentru porci. — Prețul unei cutii mari 1 cor., o cutie mică 50 fileri. O singură întrebuințare a pravului de Ardeal pentru gâlție încetează perirea gâlțielor. — Prețul 1 cor.

Hipnonervin: singurul mijloc sigur și probat contra nervozității și a insomniei, — Prețul 3 cor. — Toate medicamentele mai sus amintite se află de vânzare și se pot comanda numai la farmacia lui

Kelemen Sándor, Zilah.

Vă păziți de imitații!!

(Ke 898)

„TRANSSYLVANIA”

SIBIU, strada Cîsnădiei 1—5.

:: :: (EDIFICIILE PROPRII.)

Asigurări împotriva focului, pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții (pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plăți simplă sau dublă a capitalului, asigurări de pensie și de participare la câștig asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale, contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1913	K.	5.635.328.12
Capitale asigurate pe viață achitate	„	5.755.858.27
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1913	(foc	144.436.366.—
	(viață	12.067.702.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2.696.458.—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit oricui informații în birourile direcțiunii, stradă Cîsnădiei nr. 5. la agentura principală în Arad, Brașov, Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acvișiții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

(Ta 239—52)